

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2024:1

Svenska kyrkan och ekumeniken

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:11 Ekumenik i det offentliga rummet, som föreslår att kyrkostyrelsen ska verka för offentliga möten där forskare leder samtal om hur ekumeniken påverkat utvecklingen i kristenheten och i samhället, och motion 2024:12 Svenska kyrkans ekumeniska relationer, som föreslår att kyrkostyrelsen ska genomföra en utredning om Svenska kyrkans ekumeniska relationer och offentliggöra utredningsresultaten. Utskottet menar att dokumentation finns tillgänglig för den som önskar och ser snarare behov av att ekumeniska öppningar och framsteg synliggörs. Utskottet hoppas att det ekumeniska året 2025, *Tid för Guds fred*, ska bidra till detta och föreslår därför att kyrkomötet avslår motionerna.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

- avslå motion 2024:11,
- avslå motion 2024:12, punkt 1,
- avslå motion 2024:12, punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2024:11 av Jan-Åke Isaksson m.fl., Ekumenik i det offentliga rummet

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att ge akademiker och forskare i Sverige uppdrag att arrangera och leda offentliga möten med samtal om hur ekumeniken har påverkat utvecklingen i kristenheten och i samhället i stort.

Motion 2024:12 av Ulf Wester m.fl., Svenska kyrkans ekumeniska relationer

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

- genomföra en utredning om Svenska kyrkans ekumeniska relationer som publiceras som en offentlig rapport på Svenska kyrkans webbsida,
- göra ett offentligt uttalande om slutsatserna av utredningen och genomföra ett offentligt seminarium som liveströmmas på internet eller tv med diskussioner om Svenska kyrkans ekumeniska relationer med anledning av utredningen.

Bakgrund

Historisk utveckling

Det åttonde och avslutande bandet i verket *Sveriges kyrkohistoria* (Stockholm: Verbum, 1998–2005) karaktäriserar den behandlade perioden genom undertiteln *Religionsfrihetens och ekumenikens tid*. Huvudförfattaren, professor Ingmar Brohed, låter varje kronologisk del innehålla ett kapitel med ekumeniskt fokus: ”Svenska kyrkan vidgar sina ekumeniska perspektiv” (1910–1932; 4 sidor av 112 om epoken), ”Ekumeniska strävanden” (1932–1945; 6 sidor av 72), ”Ekumeniken och rättvisefrågorna” (1945–1972; 7 sidor av 82) och ”Ekumenik och samverkan” (1972–2000; 7 sidor av 30). Här tecknas Svenska kyrkans utveckling från att ha varit en strikt evangelisk-luthersk kyrka, som i internationella sammanhang sökte gemenskap endast med konfessionella likar, till en kyrka som söker gemenskap och samverkan i de frågor där sådan är möjlig.

När Svenska kyrkans ärkebiskop 1914–1931, Nathan Söderblom, bjöd in till det ekumeniska mötet i Stockholm 1925 var fokus bland annat kyrkornas arbete för att läka sår efter första världskriget och förebygga ett nytt, ett arbete i vilket alla kyrkofamiljer behövdes men där endast protestantiska och ortodoxa kyrkor hörsammade inbjudan till mötet. Romersk-katolska kyrkan uteblev – dess ekumeniska omsvängning dröjde till Andra vaticankonciliet 1962–1965. Därefter medverkar denna kyrka i de flesta ekumeniska och interreligiösa sammanhang, ibland som medlem, ibland som engagerad partner.

Parallellt med arbetet med kyrkoliv och gemensamt arbete initierat vid mötet i Stockholm 1925 (*Life and Work*) pågick en ekumenisk process kring kyrkornas tro och ordningar (*Faith and Order*), vars arbete karaktäriseras med orden ”vägen till centrum är vägen till enhet”;¹ de båda förenades 1948 till Kyrkornas världsråd. Kyrkornas världsråd inkorporerade 1961 världsmissionsrörelsen, i sig äldre än såväl *Life and Work* som *Faith and Order*. Svenska kyrkan har varit medlem i Kyrkornas världsråd sedan dess bildande och stod värd när Lutherska världsförbundet bildades 1947. Svenska kyrkan är även medlem i Konferensen för Europas kyrkor och i Sveriges kristna råd. Inom alla dessa organisationer finns också interreligiösa perspektiv; så arbetar till exempel Sveriges kristna råd nära Sveriges interreligiösa råd. Svenska kyrkan uttrycker med dessa medlemskap ett engagemang för inomluthersk gemenskap, gemenskap som förenar olika kristna gemenskaper och interreligiös gemenskap.

En stor mängd ekumeniska samtal har lett fram till enighet i kyrkoskiljande frågor. Så har exempelvis enighet nåtts vad gäller rättfärdiggörelseläran, som var en huvudorsak till 1500-talets reformation och därmed splittring av den västliga kristenheten, i och med dokumentet *Joint Declaration on the Doctrine of Justification*. Dokumentet undertecknades 1999 av Vatikanen och Lutherska världsförbundet och senare även av metodister, anglikaner och reformerta.

Kyrkogemenskaper

Kyrkomötet har återkommande ingått ekumeniska överenskommelser av olika slag. Efter samtal har kyrkor av olika bekännelse kommit fram till tillräcklig enhet råder i avgörande frågor för att man ska kunna åtnjuta full gemenskap eller samverka i definierade avseenden. Kyrkogemenskap råder inom Lutherska världsförbundet, inom Borgågemenskapen (lutherska och anglikanska kyrkor i Norden, Baltikum, på brittiska öarna och på Iberiska halvön) och bilateralt mellan Svenska kyrkan och medlemskyrkorna i Evangeliska kyrkan i Tyskland, Gammalkatolska kyrkorna av

¹ Brohed, 163.

Kyrkorättslig utveckling efter 2000

2012 års kyrkomöte införde en fjortonde avdelning, om Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund, i kyrkoordningen. I denna hänvisas till bestämmelser i andra avdelningar av kyrkoordningen samt återfinns nya bestämmelser av ekumenisk relevans. I yttrande över avdelningens inledningstext efterlyste läronämnden öppningar mot ett större perspektiv än enbart ett inomkristet (Ln 2012:8y):

Utifrån kyrkans tro på Gud som skapande, upprättande och livgivande i hela världen, är den vidare ekumeniska kallelsen att verka för kyrkans enhet, mänsklighetens gemenskap och världens helande, samt att söka Guds tilltal i mötet med varje människa oavsett religiös tradition.

Läronämndens yttrande föranledde tillägg i förhållande till föreslagen lydelse så att första stycket i inledningstexten till fjortonde avdelningen i kyrkoordningen fick den form den nu har.

2020 års kyrkomöte införde begränsningar i offentligheten för uppgifter om Svenska kyrkans ekumeniska och interreligiösa förbindelser (54 kap 8b §). Motiv för dessa begränsningar är att strategiska dialoger i mycket kan jämföras med diplomatiska samtal och ofta innehåller känslig information. Avsikten med bestämmelserna är inte att allt ska hemlighållas, däremot att uppgifter som riskerar förbindelserna inte ska spridas.³

Svenska kyrkans plattform för ekumenik och interreligiös samverkan

Kyrkostyrelsen antog 2020 en plattform för ekumenik och interreligiös samverkan. Av denna framgår att Svenska kyrkan bekänner Gud som skapande, upprättande och livgivande, och att Svenska kyrkan i och med sin evangelisk-lutherska identitet ser bekännelsen till Kristus som trons centrum.

Svenska kyrkan deltar i Guds gränsöverskridande mission och menar att evangeliet om Kristus ”måste tolkas mot bakgrund av de sammanhang i vilka det kommuniceras och tas emot”. Därmed utmanas både kyrkan själv och hennes samverkansformer av mötet med andra. Vidare vill Svenska kyrkan ”bygga relationer till människor av annan tro eller ingen tro alls för att underlätta en djupare och ömsesidig förståelse, försoning, och samarbete för det gemensamma bästa.”

Av plattformstexten framgår också att Svenska kyrkan anser att samverkan inte förutsätter att samfund eller organisationer ”tycker likadant i varje fråga”; ”en överlappande konsensus i särskilda frågor, som religionsfrihet, migration och integration [kan ge] en grund för såväl ekumenisk som interreligiös praktik med det gemensamma goda för ögonen.”⁴

² *Kyrkoordning för Svenska kyrkan 2022 med kommentarer och angränsande lagstiftning*, Stockholm: Verbum 2022, 944f; överenskommelsen med The Episcopal Church beslutad 2022.

³ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan 2022 med kommentarer [...]*, 823f.

⁴ *Svenska kyrkans plattform för ekumenik och interreligiös samverkan*, <https://www.svenskakyrkan.se/filer/1374643/Svenska%20kyrkans%20plattform%20f%c3%b6r%20ekumenik%20och%20interreligi%c3%b6s%20samverkan%20201216%20FINAL.pdf>

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2024:11 och 2024:12.

Utskottet gläder sig åt den ekumeniska öppenhet som successivt kommit att utmärka Svenska kyrkan och ser det som angeläget att ekumeniska perspektiv sprids och uppfattas i det offentliga rummet. Det som då behövs är inte ytterligare rapporter – dokumentation finns för den som önskar ta del av den – utan att ekumeniken synliggörs. Det är också angeläget att dialoger och överenskommelser får göra avtryck liturgiskt, dogmatiskt och kyrkorättsligt, såväl i nationellt antagna dokument som i kyrkolivet på stifts- och församlingsnivå, och på alla nivåer bidra till fördjupning av tron.

Utskottet ser en ton av tveksamhet till ekumenik i motionernas motiveringar och vill i stället påtala den utvecklingsmöjlighet som ekumeniska dialoger innebär; dialogerna syftar till gemensam djupare förståelse av den kristna traditionens rikedom och till förnyad handling utifrån denna djupare förståelse. Utskottet menar att positionsförflyttningar som går tillbaka på sådan djupare förståelse utgör framsteg, inte hot. Utskottet vill också tydliggöra att ekumenik och religionsdialog förvisso har beröringsytor men inte därför är identiska fenomen.

Utskottet ser mycket fram mot den offentliga exponering av ekumeniken som de olika inslagen i det ekumeniska året 2025, *Tid för Guds fred*, kommer att innebära. Utskottet förväntar sig ekumenisk inspiration för framtiden från den från Sveriges kristna råd kommande antologin om 1925 års Stockholmsmöte, från lokalekumeniska möten inte minst vid lokalt gemensamt pingstfirande, från seminarieprogrammet under 2025 års Stockholmsmöte, från biskoparnas ungdomsmöte med mera.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionerna 2024:11 och 2024:12.

Uppsala den 3 oktober 2024

På ekumenikutskottets vägnar

Katarina Glas, ordförande

Magnus Evertsson, sekreterare

Beslutande: Katarina Glas, ordförande, Klas Corbelius, Ulla Löfven, Sofie Halvarsson, Edvina Palmcrantz, Peter Weiderud, Celina Falk, Ulla Birgersdotter, Åsa Felix Everbrand, Gudrun Wängelin Lernskog, Madelaine Erlandsson Starwing, Jan-Åke Isaksson, Marja Hillerström, Håkan Sunnliden och Agneta Granström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Peder Granath, Yvonne Stålnacke, Lars G. Linder, David Berggren, Johan Linnman, Josefine Carlsén, Jonatan Glader, Johan Hjertén, Per Hanö, Birgitta Axelsson Edström, Margareta Karlsson och Fredrik Wallén.

Biskoparna Sören Dalevi och Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för mitt bifallsyrkande till motionerna.

Jan-Åke Isaksson

Särskild mening

Jag anmäler särskild mening i enlighet med Jan-Åke Isakssons reservation.

Per Hanö

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2024:2

Kyrkans engagemang i fredsfrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:23 Kyrkans engagemang i fredsfrågor, som föreslår att kyrkostyrelsen ska upprätta och fördjupa samarbetet med Kristna Fredsrörelsen, att en rikskollekt ska tas upp till dem och vidare att samarbete med ledande icke-vålds- och fredsforskare ska inledas.

Utskottet är positivt till fredsarbete, folkbildning kring fred och icke-våld. Kyrkostyrelsen beslutar om rikskollekter. I den fredsstudieprocess som Lutherska världsförbundet initierade vid generalförsamlingen 2023 ingår direktorn för Svenska teologiska institutet i Jerusalem. Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motion 2024:23.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:23.

Motionens förslag

Motion 2024:23 av Britt Björneke, m.fl. Kyrkans engagemang i fredsfrågor

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

- upprätta och fördjupa samarbete med Kristna Fredsrörelsen för att öka kunskapen om fred och ickevåld i hela Svenska kyrkans organisation,
- tillse att en rikskollekt tas upp till Kristna Fredsrörelsen,
- inleda ett samarbete med ledande icke vålds- och fredsforskare.

Bakgrund

Tidigare behandling av kyrkomötet

I betänkande Eu 2009:03 behandlas motion 2009:47 samt motion 2009:81. Båda motionerna syftade till att utveckla Svenska kyrkans arbete för fred och global rättvisa. Även om utskottet ansåg att intentionerna var angelägna föreslogs avslag. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

I Ekumenikutskottets betänkande 2014:09 behandlas motion 2014:77. I motionen föreslås att kyrkostyrelsen tillsammans med Sveriges kristna råd (SKR) ska initiera ett "fredsupprop" och att uppmana Sveriges regering och riksdag att omfördela den militära budgeten till humanitära insatser och utvecklingsbehov, till konfliktförebyggande och civilt fredsbyggande arbete. Utskottet föreslog avslag på motionen men

att det, med anledning av motionen, skulle ges ett uppdrag till kyrkostyrelsen att utreda på vilket sätt Kyrkornas världsråds (KV) missionsuppdrag A Pilgrimage of Justice and Peace kan tolkas, kontextualiseras och konkretiseras samt hur detta kan leda fram till ett fredsupprop i Svenska kyrkan, under perioden fram till KV:s generalförsamling 2021. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag. Uppdraget slutrapporterades av kyrkostyrelsen till 2017 års kyrkomöte (KsSkr 2017:2).

Kristna Fredsrörelsen och Svenska kyrkan

Svenska kyrkans nationella nivå har under lång tid haft kontakter med Kristna Fredsrörelsen. Flera personer med långt och gediget engagemang i Svenska kyrkan har varit och är engagerade i Kristna Fredsrörelsen som ledamöter och även generalsekreterare. Engagemanget har varit på individnivå och inte institutionellt mellan Svenska kyrkan och Kristna Fredsrörelsen.

Vissa exempel på samarbeten mellan organisationerna finns och då har det gällt internationella samarbeten, som till exempel Sydsudan, men även internationellt påverkansarbete för fred och i Sverige bland annat rörande stöd för FN:s kärnvapenförbud, för nedrustning och begränsande av svensk och internationell vapenhandel samt övrigt främjande av rättvisa, ickevåld, konfliktförebyggande samt konfliktomvandling och försoning. Ett flertal av dessa samarbeten har skett under KV:s samordning och aktiva agerande.

Svenska kyrkan och Kristna Fredsrörelsen verkar inom ett flertal gemensamma sammanhang, till exempel Svenska missionsrådet, Kyrkornas globala vecka och Concord. Internationella avdelningen på Svenska kyrkans nationella nivå har även aktivt deltagit i SKR:s arbetsgrupp för Fred och Mänskliga Rättigheter där även Kristna Fredsrörelsen deltar. Det finns vidare exempel på samarbeten på församlingsnivå med Kristna Fredsrörelsen.

Tidigare styrdokument

År 2016 antog Svenska kyrkan styrdokumentet En kyrka som verkar för rättvis fred – en position för Svenska kyrkans internationella arbete. Det innehöll en teologisk grund, omvärldsanalys och strategiska positioner som använts främst av Svenska kyrkans internationella arbete, men även av hela Svenska kyrkan, bland annat tillsammans med Lutherska världsförbundet (LVF), Konferens för Europas Kyrkor och Kyrkornas världsråd (KV). Efter revideringen av Svenska kyrkans internationella arbetes strategiska plan 2022 avslutades påverkansarbete för fred inom det internationella arbetet. Under 2024 beslutades att styrdokumentet för Rättvis fred från 2016 inte skulle uppdateras.

Ärkebiskop Martin Modéus deltog under årets Almedalsvecka i ett seminarium som arrangerades av Kristna Fredsrörelsen med rubriken *Avskräckning till döds – hur bygger vi en hållbar fred?* Seminariet modererades av Lotta Sjöström Becker, generalsekreterare, Kristna Fredsrörelsen.

Tid för Guds fred

Sveriges kristna råd bjuder 2025 in till det ekumeniska året med temat Tid för Guds fred. Då är det 100 år sedan ärkebiskop Nathan Söderblom bjöd in till det stora ekumeniska mötet 1925. Bland annat så här beskrivs året på SKR:s hemsida.

Tid för Guds fred är det tema vi samlas runt under Ekumeniska året. I det förenas vi med dem som samlades till Stockholmsmötet 1925¹. Efter

¹ <https://www.skr.org/vart-arbete/ekumeniska-aret/stockholmsmotet-1925/>

erfarenheterna av första världskrigets fasor stod fredsfrågan i centrum. Mötet arrangerades i en anda av att det var hög tid för kyrkorna att framträda som fredstecken i världen – både genom aktivt fredsarbete och som påminnelser om den fred vi redan äger i Kristus.

I det Ekumeniska följeslagarprogrammet i Palestina och Israel som ägs av KV och i Sverige samordnas av SKR har Svenska kyrkan aktivt deltagande.

Rikskollekt

Flera rikskollekter under året går till Act Svenska kyrkan. En rikskollekt går vartannat år till KV, som har ett fredsarbete bland annat genom engagemang respektive ägarskap i Följeslagarprogrammet i Israel och Palestina. För närvarande finns ingen rikskollekt till Kristna Fredsrörelsen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:23.

Utskottet är positivt till fredsarbete, folkbildning kring fred och ickevåld. Fredsarbete, både nationellt och internationellt, är viktigt för Svenska kyrkan. Det stora engagemang Svenska kyrkan har haft och har i dessa frågor är viktigt att lyfta fram och utskottet betonar att Svenska kyrkan behöver vårda relationerna till Kristna fredsrörelsen och andra fredsorganisationer i Sverige och liknande partnerorganisationer internationellt.

Vad gäller frågan om rikskollekt konstaterar utskottet att det tidigare fanns en delad rikskollekt mellan Kristna fredsrörelsen och Liv- och Fredsinstitutet på kyrkornas böndag för fred varje år. Kyrkomötet beslutar inte om rikskollekter, men organisationer kan ansöka om sådana hos kyrkostyrelsen.

Förutom de fredssamarbeten som nämns i bakgrundstexten vill utskottet också lyfta fram Svenska kyrkans viktiga samarbete med fredsorganisationen Dipaz i Colombia.

I den fredsstudieprocess som Lutherska världsförbundet initierade vid generalför-samlingen 2023 ingår direktorn för Svenska teologiska institutet i Jerusalem.

Utskottet ställer sig positivt till det samarbete som föreslås men anser inte att det är kyrkomötets uppgift att bestämma hur det samarbetet ska se ut. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 3 oktober 2024

På ekumenikutskottets vägnar

Katarina Glas, ordförande

Jakob Sundmark, sekreterare

Beslutande: Katarina Glas, ordförande, Klas Corbelius, Ulla Löfven, Sofie Halvarsson, Edvina Palmcrantz, Peter Weiderud, Celina Falk, Ulla Birgersdotter, Åsa Felix Everbrand, Gudrun Wängelin Lernskog, Madelaine Erlandsson Starwing, Jan-Åke Isaksson, Marja Hillerström, Håkan Sunnliden och Agneta Granström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Peder Granath, Yvonne Stålnacke, Lars G Linder, David Berggren, Johan Linnman, Josefine Carlsén, Jonatan Glader, Johan

Eu 2024:2 Hjertén, Per Hanö, Birgitta Axelsson Edström, Margareta Karlsson och Fredrik Wallén.

Biskoparna Sören Dalevi och Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2024:3

Guds mission i det offentliga rummet

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2024:25 Guds mission i det offentliga rummet. Motionärerna vill att medel ska avsättas för en tjänst i samarbete med Sveriges kristna råd för att utveckla missionsarbetet i nya sammanhang och att medel ska avsättas för kostnader för material och studieresor.

Utskottet menar att kyrkomötet inte har som uppdrag att anställa personal. Utskottet menar vidare att Sveriges kristna råds behov behöver diskuteras bland dess medlemmar och att eventuella förfrågningar till Svenska kyrkan ska komma från dem.

Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motion 2024:25.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:25.

Motionens förslag

Motion 2024:25 av Leif Nordlander m.fl., Guds mission i det offentliga rummet

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

- avsätta medel för en tjänst i samarbete med Sveriges kristna råd för att under fem år utveckla missionsarbetet i nya sammanhang där vi möts i det offentliga rummet,
- avsätta erforderliga medel för kostnader för material och studieresor.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet har tidigare behandlat flera motioner avseende missionsarbete på olika sätt.

Vid 2012 års kyrkomöte behandlade kyrkolivsutskottet i sitt betänkande Mission i Sverige (KI 2012:10) bland annat ett förslag om att kyrkostyrelsen skulle inrätta ett råd för mission i Sverige (motion 2012:23). Utskottet bejakade behovet av en kontinuerlig reflektion för att öka förståelsen av mission och hur mission kan utövas och utvecklas. Utskottet menade att den gemensamma satsningen Dela tro – dela liv bidrar till att mission lyfts fram i Svenska kyrkan och ansåg därför att motionärernas önskan var tillgodosedd. I enlighet med utskottets förslag avsåg kyrkomötet motionen. Dela

tro – dela liv var ett projekt där Svenska kyrkan ville ge människor i alla åldrar möjlighet att växa och utvecklas i sin förmåga att samtala om och leva i tro. År 2023 slutredovisades Programmet för lärande och undervisning som bland annat tagit fram texter om kristen tro på Svenska kyrkans externwebb.

Under kyrkomötet 2014 avslogs, på förslag från tillsyns- och uppdragsutskottet, fyra motioner (2014:2, 25, 47 och 103) som på olika sätt behandlade församlingsutveckling och mission (Tu 2014:1). I betänkandet hänvisades till programmet Dela tro – dela liv, och utskottet ansåg att programmets inriktning och omfattning besvarade det som motionärerna ville uppdra åt kyrkostyrelsen. Läronämnden yttrade sig över motion 2014:47 och anförde att missionsstrategier förverkligas i varje församling, tydliggörs i församlingsinstruktionen och utarbetas i samspel mellan stiftet och de lokala pastorala områdena (Ln 2014:8y).

Vid 2017 års kyrkomöte behandlade kyrkolivsutskottet i ett betänkande (Kl 2017:2) bland annat ett förslag om att kyrkostyrelsen skulle tillse att den viktiga missionen på alla nivåer inom Svenska kyrkan ökar och är samstämmig över hela landet (motion 2017:150). Utskottet bejakade motionärens intention men ansåg att det redan fanns pågående satsningar i samma riktning. Utskottet menade vidare att varje stift och församling måste ta ansvar för detta. I enlighet med utskottets förslag avslog kyrkomötet motionen.

Organisationsutskottet hade vid 2018 års kyrkomöte att ta ställning till bland annat två motioner (motionerna 2018:6 och 2018:54) i vilka det föreslogs att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en utvärdering och eventuell revision av beskrivningen avseende kyrkans uppdrag och församlingens grundläggande uppgift, gudstjänst, undervisning, diakoni och mission, respektive att utreda möjligheten att ändra 2 kap. 1 § i kyrkoordningen så att ”mission” beskrivs som något som församlingen är en del av, i stället för en verksamhet som församlingen utövar. Utskottet uttalade i sitt betänkande över motionerna, att församlingens grundläggande uppgift är en enda uppgift med fyra dimensioner eller aspekter som överlappar varandra (O 2018:4). Utskottet ställde sig bakom kyrkoordningens beskrivning av församlingens grundläggande uppgift och ansåg inte att någon ändring av denna skulle göras. Utskottet noterade även att en sådan ändring skulle leda till att kyrkoordningens beskrivning av församlingens grundläggande uppgift inte skulle överensstämma med beskrivningen i lagen om Svenska kyrkan. I sitt yttrande 2018:3y uttalade sig läronämnden om innebörden av ordet mission:

Vidare har läronämnden i ett yttrande vid 2021 års kyrkomöte (Ln2021:5y), i ett ärende som avsåg religionsdialog och mission, hänvisat till båda dessa tidigare yttranden.

Inför det tematiska kyrkomötet 2019 beskrev kyrkostyrelsen i sin skrivelse Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning (KsSkr 2019:5), att mission och undervisning är nära sammanflätade i kyrkans liv (s. 8). I visionen för arbetet med bland annat mission ska Svenska kyrkan till år 2030 ha stärkt dopmedvetenheten, ha en pedagogik som håller ihop information, formation och transformation, trons offentliga konsekvenser ska ses som en självklarhet och kunskapen om kristen tro ska ha ökat i det offentliga rummet (se KsSkr 2019:5, s. 14 f.).

Biskopsbrevet *De kyrkliga handlingarna i en mångreligiös kontext* (2019) har ett avsnitt om missionsteologisk grundhållning, där det bland annat står att läsa:

Centralt i kristen tro är att kyrkan är kallad och sänd att dela Guds omsorg om hela världen, Guds mission: vår delaktighet i Guds strävan att göra skapelsen hel i alla dess relationer. I ljuset av evangeliet kan vi förstå

kyrkans och församlingens sändning som en fortsättning på Jesu sändning: att tjäna, att förkunna evangelium, att befria, att i ord och handling vittna om Gud som skapar och upprättar, att hela och bota, att ge liv, fred och försoning. (s. 33–34)

På den nationella nivån bedrivs Svenska kyrkans arbete med mission i denna bemärkelse bland annat genom policyarbete, samordning av det diakonala arbetet, ekumenik och religionsdialog.

Ett sätt som den nationella nivån i Svenska kyrkan arbetar på är att främja stiftens utveckling av missionsarbetet i något som kallas Fokusveckan, ett forum för gemensamt arbete, nätverkande och inspiration för medarbetare i stiftet. I år har Fokusveckan temat ”Mission – att dela tro och liv i vår tid”. På programmet står bland annat en föreläsning om mission i det offentliga rummet.

Biskopsbrevet och lär dem ...

Efter det tematiska kyrkomötet om undervisning, som nämnts ovan, gav biskoparna ut ett biskopsbrev om lärande och undervisning 2021. Biskopsbrevet beskriver bland annat samtidens utmaningar vad gäller sjunkande kunskap om kristen tro och understryker kyrkomötets uppmaning att satsa på undervisning och lärande i stift och församlingar.

Svenska kyrkans samarbeten i andra nätverk och organisationer

Svenska kyrkan på nationell nivå är en aktiv part i det ekumeniska missionsteologiska arbetet. Detta sker inom Sveriges kristna råd (SKR) och än mer inom Svenska missionsrådet (SMR). Mellan år 2014 och år 2024 hade SKR och SMR en gemensam arbetsgrupp för missionsteologi, som bland annat producerade studiematerialet *Berörd – Samtal om mission i en föränderlig värld* (2019). Ett av SMR:s syften är att vara ett forum för ekumenisk missionsteologisk reflektion. Bland annat bjuder de varje år in till samtalsdagar under rubriken ”Missionens hjärta”, där representanter för Svenska kyrkan deltar och medverkar.

Svenska bibelsällskapet, där Svenska kyrkan är en av flera huvudmän, har utvecklat materialet Bibeläventyret. Bibeläventyret vänder sig till årskurserna fyra och fem och tar med deltagarna in i bibelberättelserna i både Gamla och Nya testamentet genom bland annat rörelse, drama och lek. På så sätt når bibelberättelserna det offentliga rummet.

Sveriges kristna råd, där Svenska kyrkan är en av 27 medlemskyrkor, arrangerar under hösten en ekumenisk helg för unga vuxna där kristna från olika kyrkofamiljer lyssnar, samtalar, firar gudstjänst och ber tillsammans.

Ekumeniska året 2025 som har initierats av Sveriges kristna råd avser att uppmärksamma att det är 100 år sedan det stora ekumeniska mötet i Stockholm 2025. Det syftar till att, utifrån historiska händelser, inspirera till gemenskap och fred, för världens skull. Under 2025 uppmärksammas också att det är 1 700 år sedan det första kyrkomötet i Nicea år 325. Då enades den tidiga kyrkan kring en bekännelse av den gemensamma tro som alltjämt bär Kristikyrka. Förutom att uppmärksammandet och firande av detta planeras ske i Kungsträdgården mitt i Stockholm, planeras för en gemensam pingst, som ska uppmärksamma lokalt ekumeniskt arbete över hela landet. Den genomgripande viljan med det ekumeniska året är att göra kyrkorna mer synliga i det offentliga rummet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:25.

Utskottet anser att det inte är kyrkomötets uppdrag att anställa personal. Kyrkomötets uppdrag är inte att säga vad Sveriges kristna råd (SKR) ska ägna sig åt. SKR:s behov behöver diskuteras bland dess medlemmar och eventuella förfrågningar till Svenska kyrkan ska komma från dem.

Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 3 oktober 2024

På ekumenikutskottets vägnar

Klas Corbelius, ordförande

Jakob Sundmark, sekreterare

Beslutande: Klas Corbelius, ordförande, Ulla Löfven, Sofie Halvarsson, Edvina Palmcrantz, Peter Weiderud, Katarina Glas, Celina Falk, Ulla Birgersdotter, Åsa Felix Everbrand, Gudrun Wängelin Lernskog, Madelaine Erlandsson Starwing, Jan-Åke Isaksson, Marja Hillerström, Håkan Sunnliden och Agneta Granström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Peder Granath, Yvonne Stålnacke, Lars G Linder, David Berggren, Johan Linnman, Josefine Carlsén, Jonatan Glader, Johan Hjertén, Per Hanö, Birgitta Axelsson Edström, Margareta Karlsson och Fredrik Wallén.

Biskop Sören Dalevi och Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2024:4

Kyrkans hållning till islam

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:29 Kyrkans hållning till islam, som föreslår att kyrkostyrelsen i den offentliga debatten ska ta avstånd från sådant inom islam som är inkompatibelt med demokrati, jämställdhet och sexuella minoriteters rättigheter. Utskottet delar inte den uppfattningen, utan menar att det är mer konstruktivt att stärka det man vill stå för och föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:29.

Motionens förslag

Motion 2024:29 av Lennart Matikainen, Kyrkans hållning till islam

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att i den offentliga debatten ta avstånd från de delar av islam som är inkompatibla med demokrati, jämställdhet och sexuella minoriteters rättigheter.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2024:29 i Ln 2024:6y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

Ekumenikutskottets betänkande 2022:5 behandlade relationen mellan kristendom och islam genom att hänvisa till flera dokument från 2001 och framåt, i vilka interreligiösa utgångspunkter och hållningar uttrycks. Mot bakgrund också av flera tidigare kyrkomötesbehandlingar konstaterade utskottet att ”kontakt med människor av annan tro breddar tolkningen”. Utskottet påminde också om ett uttalande från Kyrkornas världsråd, där medlemskyrkorna uppmanades ”att bygga fred genom interreligiös dialog och samverkan, som motkraft mot polarisering och orättvisor. Religionsdialog är värdefull i riktning mot fredliga och inkluderande samhällen (mål 16 inom Agenda 2030).” Vidare underströk utskottet ”skillnaden mellan muslimer i allmänhet och våldsbejakande extremister”.

Religionsfrihet

Religionsfriheten ska garanteras av det allmänna (stat, kommun och myndigheter) enligt regeringsformen och Europakonventionen. Staten är även skyldig att skydda enskilda mot diskriminering på grund av exempelvis religiös tillhörighet. Rätten att bekänna och utöva sin religion, så kallad *positiv religionsfrihet*, omfattar rätten att även i det offentliga rummet uttrycka och utöva sin religion. Friheten från religion, så kallad *negativ religionsfrihet*, innebär att människor skyddas från att tvingas utöva en religion eller exempelvis tillhöra ett visst samfund.

I Kammarrätten i Göteborgs dom från 2019 (mål nummer 5873-18 och 5908-18) rörande överklagan om att polisen i Växjö beviljat en muslimsk församling tillstånd att ha offentligt böneutrop bedömde rätten att böneutropet inte kränkte individers i området religionsfrihet. Utifrån det kan konstateras att böneutrop inte behöver vara i strid med den negativa religionsfriheten.

Kyrkans jämställdhetsarbete

Kristenheten innehåller, liksom andra religioner och andra värderingssystem, olika uppfattningar om till exempel demokrati, jämställdhet och minoriteters rättigheter. Såväl enskilt som i ekumeniska gemenskaper arbetar Svenska kyrkan för genusrättvisa. Sålunda deltar Svenska kyrkan bland annat i Sveriges kristna råds arbetsgrupp för jämställdhetsfrågor och har mottagit inbjudan att delta i Lutherska världsförbundets konsultation i december 2024, där lärdomar ska dras från LVF:s tioåriga policy för genusrättvisa och strategier ska utarbetas för ytterligare implementering av densamma.

Synligt i det offentliga rummet har Act Svenska kyrkan flera år bedrivit julkampanj på temat *Bryt en tradition*, där tvångsäktenskap, könsstympling och andra kvinnoförtryckande mönster motarbetats.

Icke angivet citat

Det kan noteras att nära en tredjedel av motionens motivering är hämtad från debattartikeln ”Böneutrop från moskéer hör inte hemma i Sverige” av Christian Carlsson, publicerad 19 mars 2018 i *Dagens samhälle* (dagensamhalle.se): avsnittet ”det islamiska böneutropet [...] historia i Sverige” är till 127 av 129 ord identiskt med förlagan, utan att källa anges. Det Carlssons artikel uppger, med ospecificerad hänvisning till Sifo, är dock att 60 procent av svenska folket inte vill ha böneutrop.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:29.
--

Utskottet vill lyfta fram läronämndens yttrande om att religiösa traditioner innehåller såväl konstruktiva som destruktiva drag och menar att det är mera produktivt att lyfta fram de konstruktiva drag som Svenska kyrkan vill stå för och stärka än att tillskriva andra destruktiva drag.

Med hänvisning till detta föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motion 2024:29.

Uppsala den 3 oktober 2024

Eu 2024:4

På ekumenikutskottets vägnar

Klas Corbelius, ordförande

Magnus Evertsson, sekreterare

Beslutande: Klas Corbelius, ordförande, Ulla Löfven, Sofie Halvarsson, Edvina Palmcrantz, Peter Weiderud, Katarina Glas, Celina Falk, Ulla Birgersdotter, Åsa Felix Everbrand, Gudrun Wängelin Lernskog, Madelaine Erlandsson Starwing, Jan-Åke Isaksson, Marja Hillerström, Håkan Sunnliden och Agneta Granström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Peder Granath, Yvonne Stålnacke, Lars G. Linder, David Berggren, Johan Linnman, Josefine Carlsén, Jonatan Glader, Johan Hjertén, Per Hanö, Birgitta Axelsson Edström, Margareta Karlsson och Fredrik Wallén.

Biskop Sören Dalevi och Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2024:6y

Kyrkans hållning till andra religiösa traditioner

Läronämndens yttrande över motion 2024:29

Inom alla religiösa traditioner i historia och nutid finns det såväl konstruktiva som destruktiva drag. Det är kyrkans kallelse att stå upp för alla människors lika värde och värdighet, mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet och därigenom verka för Guds rike. Detta motiverar Svenska kyrkan att delta i den interreligiösa dialogen liksom i den offentliga debatten i syfte att representanter för olika religiösa traditioner tillsammans ska kunna bidra till ett demokratiskt och rättvist samhälle.

Uppsala den 30 augusti 2024

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Jenny Ehnberg, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Marika Markovits, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Marta Axner Ims, Teresa Callewaert, Håkan Möller, Ninna Edgardh, Jesper Svartvik, Mikael Winnige och Johannes Zeiler.

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2024:5

Utlandskyrkan

Sammanfattning

I betänkandet behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 2, Svenska kyrkan i utlandet – ny organisation för en långsiktigt hållbar utlandskyrka. I skrivelsen föreslås ett antal ändringar i kyrkoordningen som rör utlandskyrkan.

Utskottet föreslår att kyrkomötet ska anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen.

I betänkandet behandlas också två motioner som gäller Svenska kyrkan i utlandet.

I motion 2024:33 föreslås att kyrkomötet dels ska ändra ikraftträdandedatum till den 1 januari 2026 för de förslag till kyrkoordningsändringar som rör utlandskyrkan, dels uppdra till kyrkostyrelsen att fram till ikraftträdandedatum, i samråd med Visby stift och berörda församlingar, genomföra en förankring och implementering av de föreslagna förändringarna, dels uppdra till kyrkostyrelsen att ställa ekonomiska och personella resurser till utlandsförsamlingarnas förfogande så att övergången till ny organisation blir så smidig som möjlig.

Mot bakgrund av att förändringsprocessen har kommit långt i många av utlandsförsamlingarna behöver kyrkoordningsändringarna träda i kraft varför utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

I motion 2024:69 föreslås att kyrkomötet ska uppdra åt kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till kyrkoordningsändringar som innebär att samtliga anställningar i Svenska kyrkans utlandsförsamlingar följer svenska anställningsavtal och arbetsmiljölagar.

Utskottet konstaterar att vid lokalanställningar i utlandet gäller lokal lagstiftning och det är inte möjligt att ändra på genom bestämmelser i kyrkoordningen, varför utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Innehåll

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Skrivelsens förslag	3
Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 2, Svenska kyrkan i utlandet – ny organisation för en långsiktigt hållbar utlandskyrka.....	3
Motionernas förslag	3
Motion 2024:33 av Anders Roos m.fl., Ändringar i kyrkoordningen, utlandskyrkan.....	3
Motion 2024:69 av Anders Skogberg m.fl., Svenska anställningsvillkor inom utlandskyrkan	3
Yttrande från läronämnden	3
Yttranden från kyrkorättsnämnden	3
Bakgrund	4
Skrivelsen	4
Motionen om senare ikraftträdande m.m.	5
Motionen om svenska anställningsvillkor	5
Utskottets överväganden	5
Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4 avsnitt 2	5
Motion 2024:33	6
Motion 2024:69	7
Bilaga 1 Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut	8
Bilaga 2 Läronämndens yttrande 2024:1y	16
Bilaga 3 Kyrkorättsnämndens yttrande 2024:2y	18
Bilaga 4 Kyrkorättsnämndens yttrande 2024:6y	25
Bilaga 5 Kyrkorättsnämndens yttrande 2024:8y	31
Bilaga 6 Ekumenikutskottets förslag till kyrkomötesbeslut	32

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Eu 2024:5

Kyrkomötet beslutar att

1. anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 6*,
2. avslå motion 2024:33 punkten 1,
3. avslå motion 2024:33 punkten 2,
4. avslå motion 2024:33 punkten 3,
5. avslå motion 2024:69.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 2, Svenska kyrkan i utlandet – ny organisation för en långsiktigt hållbar utlandskyrka

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1*.

Motionernas förslag

Motion 2024:33 av Anders Roos m.fl., Ändringar i kyrkoordningen, utlandskyrkan

Kyrkomötet beslutar att

1. ändra ikraftträdandedatum till den 1 januari 2026 på de förslag till kyrkoordningsändringar som rör utlandskyrkan och som föreslås i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4 Ändringar i kyrkoordningen,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att fram till ikraftträdandedatum, i samråd med Visby stift och berörda församlingar, genomföra en förankring och implementering av de föreslagna förändringarna,
3. uppdra till kyrkostyrelsen att ställa ekonomiska och personella resurser till utlandsförsamlingarnas förfogande så att övergången till ny organisation blir så smidig som möjligt.

Motion 2024:69 av Anders Skogberg m.fl., Svenska anställningsvillkor inom utlandskyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att samtliga anställningar i Svenska kyrkans utlandsförsamlingar följer svenska arbetsavtal och arbetsmiljölagar.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4, avsnitt 2 och motion 2024:33 i Ln 2024:1y, *bilaga 2*.

Yttranden från kyrkorättsnämnden

Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4, avsnitt 2 och motion 2024:33 i Kn 2024:2y, *bilaga 3*, i Kn 2024:6y, *bilaga 4* och i Kn 2024:8y, *bilaga 5*.

Bakgrund

Skrivelsen

Kyrkostyrelsen har i skrivelsen 2024:4 avsnitt 2 föreslagit ändringar i kyrkoordningens bestämmelser som rör Svenska kyrkan i utlandet. Ändringarna är föranledda av organisationsförändringar för verksamheten som kyrkostyrelsen i ett inriktningsbeslut i maj 2023 beslutat om. Syftet med förändringarna är en långsiktigt hållbar utlandskyrka.

De föreslagna ändringarna avser huvudsakligen församlingssamverkan, församlingsinstruktion, prästerlig organisation, mobil verksamhet, anställningar och ekumenik. Inriktningsbeslutet fattades efter att kyrkostyrelsen under åren 2016–2022 låtit genomföra utredningar av juridiska frågor och genomlyst verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet från olika perspektiv.

Kyrkostyrelsens inriktningsbeslut handlar om utformning av långsiktiga mål och strategier för Svenska kyrkan i utlandet med inriktning bland annat mot församlingssamverkan och upprättande av samverkansavtal mellan utlandsförsamlingen och den nationella nivån. Inriktningsbeslutet omfattar också förutsättningarna för mobil verksamhet och anger att uppföljning av organisationsförändringen och verksamheten ska ske i kontrollstationer vart fjärde år. Även finansieringen av verksamheten ingår i inriktningsbeslutet. Beslutet innebär att utlandskyrkans verksamhet ska bedrivas långsiktigt utifrån fyra prioriterade områden – hållbar organisation, samhällsansvar och diakonal omsorg, församlingsutveckling, ekumenik – och med kyrkostyrelsens tre målbilder för 2030.

Inom kyrkokansliet upprättades med anledning av inriktningsbeslutet en promemoria, *Svenska kyrkan i utlandet – ny organisation för en långsiktigt hållbar utlandskyrka*, som har remissbehandlats av bland annat stiftet och utlandsförsamlingarna. En övervägande del av remissinstanserna har tillstyrkt de flesta av förslagen.

Förslaget innebär organisationsförändringar som medför behov av ändringar i kyrkoordningen inom huvudsakligen sju områden. Samförståndsavtal om *församlingssamverkan* ska tecknas mellan församlingar som har samma kyrkoherde och representanter från församlingarnas kyrkoråd ska tillsammans med kyrkoherden bilda en samverkanskommitté. I linje med detta ska *den prästerliga organisationen* utformas så att en kyrkoherde anställs i en av församlingarna inom samverkansområdet medan de andra församlingarnas präster anställs som komministerar med församlingsherdeansvar. De församlingar som samverkar kommer att utgöra kyrkoherdens tjänstgöringsområde. Vad gäller *anställningar* inom Svenska kyrkan i utlandet kommer all personal att vara lokalt anställd, inklusive präster och diakoner. Anställningen för präster och diakoner kommer antingen att vara hos församlingen eller via överenskommelse med en annan kyrka som anställer lokalt. Mellan utlandsförsamlingen och den nationella nivån ska rättigheter och åtaganden regleras i femåriga *samverkansavtal*, både om utförandet av den grundläggande uppgiften och vad gäller ekonomiskt och personellt stöd från kyrkokansliet till församlingen. Samverkansavtalet och församlingsinstruktionen ska även reglera Svenska kyrkan i utlandets *verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen*. Personal som arbetar inom *mobil verksamhet* i länder där det inte finns någon svenskkyrklig församling ska vara stationerad i en utlandsförsamling med kyrkoherden som arbetsledare. Den mobila verksamheten ingår inte i en församlings verksamhet och därmed inte i någon församlingsinstruktion men ska regleras i en *pastoral plan*.

De föreslagna ändringarna föreslås träda i kraft 1 januari 2025 och därefter ska verksamheten successivt anpassas till de nya ordningarna varför förslagen har kompletterats med övergångsbestämmelser som gäller pastoral plan, församlingsinstruktion och pågående anställningar.

Motionen om senare ikraftträdande m.m.

I motion 2024:33, Ändringar i kyrkoordningen, utlandskyrkan, föreslås att ikraftträdandet av de föreslagna bestämmelserna senareläggs ett år till 1 januari 2026 samt att kyrkostyrelsen fram till dess gentemot utlandsförsamlingarna arbetar med förankring och implementering av förslagen och därtill ställer resurser till förfogande för att uppnå en smidig övergång.

Vid beslut om nya eller ändrade bestämmelser kan det finnas särskilda krav på när bestämmelserna måste börja gälla exempelvis på grund av ändrade lagar. För de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen finns inte något sådant särskilt krav. Då blir valet av ikraftträdandetidpunkt i stället en avvägning mellan positiva och negativa konsekvenser av de alternativa tidpunkterna för ikraftträdande.

Motionen om svenska anställningsvillkor

I motion 2024:69, Svenska anställningsvillkor inom utlandskyrkan, föreslås ett uppdrag till kyrkostyrelsen som ska leda till ändringar i kyrkoordningen som innebär att alla anställningar i utlandskyrkan följer svenska arbetsavtal och arbetsmiljölagar.

Vid anställningar som gäller arbete i annat land än Sverige kan personen antingen vara lokalanställd med tillämpning av lokal lagstiftning eller utsänd från Sverige med anställning enligt svenska anställningsvillkor. I anställningsförhållanden som berör mer än ett land kan det förutom nationell lagstiftning även finnas bindande internationella fördrag och överenskommelser, vilket är fallet inom EU.

Enligt kyrkostyrelsens förslag ska samtliga anställningar inom utlandskyrkan vara lokalanställningar. Vid lokalanställning är det lokala arbetsavtal och arbetsmiljölagar som ska tillämpas och denna princip ger inte något utrymme för att genom en reglering i kyrkoordningen åstadkomma att svensk lagstiftning får tillämpas för en lokalanställning. Genom anställningsavtalet kan arbetsgivaren och arbetstagaren dock överenskomma om villkor som så långt den nationella lagstiftningen tillåter kan motsvara sådana villkor som skulle ha gällt hos en svensk arbetsgivare exempelvis vad gäller lön, pension och andra förmåner.

Utskottets överväganden

Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4 avsnitt 2

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Utskottet ansluter sig till läronämnden som i sitt yttrande med glädje noterar att det ekumeniska uppdraget för utlandsförsamlingarna förtydligas genom de föreslagna förändringarna i kyrkoordningen. Läronämnden konstaterar, med hänvisning till ett tidigare uttalande om att Svenska kyrkan principiellt har två pastorala nivåer, nämligen församlingar och stift, att nationell nivå inte är en pastoral nivå. Läronämnden påminner också om sitt yttrande 2011 om Svenska kyrkans utlandsverksamhet och konstaterar att den problematik rörande Svenska kyrkan i utlandet som läronämnden tidigare påtalat, kvarstår också med nu föreslagna förändringar i

kyrkoordningen. Även framgent separeras tillsyn och främjande. Därtill fungerar nationell nivå i praktiken fortsatt som en pastoral nivå gentemot utlandskyrkan.

Utskottet anser i likhet med kyrkostyrelsen att det är av stor betydelse att församlingarna och verksamheterna ges goda förutsättningar för sitt arbete så att Svenska kyrkan i utlandet blir långsiktigt hållbar. Utskottet utgår från att kyrkostyrelsen tar i beaktande de synpunkter på förändringarna och på processen som inkommit under remissförfarandet.

Som framgår av kyrkostyrelsens skrivelse är förslagen till kyrkoordningsändringar en del av den inriktning för Svenska kyrkan i utlandet som kyrkostyrelsen beslutade om i maj 2023. Förändringsprocessen inom Svenska kyrkan i utlandet har efter inriktningsbeslutet kommit långt och utskottet har nu att ta ställning till de förslag till kyrkoordningsändringar som behövs för genomförandet.

Utskottets förslag till kyrkoordningsändringar är till största delen i överensstämmelse med kyrkostyrelsens förslag och innehållet är i sak detsamma. Utskottet har dock sett behov av att förtydliga vissa bestämmelser och har också beaktat kyrkorättsnämndens synpunkter.

Följande avvikelser från kyrkostyrelsens förslag finns i utskottets förslag till kyrkomötesbeslut beträffande kyrkoordningsändringar. För bestämmelserna, se bilaga 6 till betänkandet.

I 2 kap. 9 § preciseras den mobila verksamhet som kyrkoherden leder, till att avse mobil verksamhet för vilken det finns anställd personal stationerad inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde.

2 kap. 14 § 2 stycket får en lydelse som överensstämmer med 4 kap. 6 och 24 §§.

Den av kyrkostyrelsen föreslagna nya 6 a § i 4 kap. införs i stället som en ny 7 § i 5 kap. och dess innehåll omdisponeras för en närmare överensstämmelse med 5 kap. 6 §. Hänvisningen i 4 kap. 7 § andra stycket ändras i enlighet med denna ändring.

I 57 kap. tillkommer en ny rubrik innan 7 a § som anger att de därpå följande bestämmelserna avser församlingsinstruktion för Svenska kyrkan i utlandet. 7 a § delas i två bestämmelser, 7 a § och 7 b §, som får var sin rubrik i överensstämmelse med motsvarande bestämmelser i 5 och 6 §§ i samma kapitel. Lydelsen i 7 a § anpassas för att närmare överensstämma med lydelsen i 5 §. I lydelsen för 7 b § görs ett förtydligande genom att ”domkapitlet” ersätts med ”Domkapitlet i Visby stift”. De bestämmelser som i kyrkostyrelsens förslag har beteckningarna 7 b och 7 c §§, får i utskottets förslag, på grund av delningen av 7 a §, i stället beteckningarna 7 c och d §§.

59 kap. 3 § andra stycket och 7 § tredje stycket får en utformning som närmare överensstämmer med första stycket respektive första och andra styckena i dessa paragrafer.

Motion 2024:33

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:33.

Förändringsprocessen inom Svenska kyrkan i utlandet har enligt vad utskottet erfar kommit långt i många av utlandsförsamlingarna och förslagen till ändrade kyrkoordningsbestämmelser behöver därför träda i kraft enligt kyrkostyrelsens förslag. Utskottet föreslår i enlighet med detta att motionen ska avslås.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:69.
--

Utskottet har noterat att det av kyrkostyrelsens skrivelse framgår att kyrkostyrelsen i samband med att personalen är lokalt anställd bland annat kommer att ha uppgifter som exempelvis medhjälp till rekrytering, överblick över anställningsvillkor vad gäller löner, pensioner och andra förmåner för att en såvitt möjligt gemensam nivå ska kunna upprätthållas (KsSkr 2024:4 s.64).

Utskottet konstaterar att vid lokalanställningar i utlandet är det inte svensk utan lokal lagstiftning för anställningar som ska följas och det är inte möjligt att ändra på genom bestämmelser i kyrkoordningen. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Uppsala den 4 oktober 2024

På ekumenikutskottets vägnar

Katarina Glas, ordförande

Anna Tronêt, sekreterare

Beslutande: Klas Corbelius, Ulla Löfven, Sofie Halvarsson, Edvina Palmcrantz, Peter Weiderud, Katarina Glas, Celina Falk, Eva-Maria Munck, Ulla Birgersdotter, Gudrun Wängelin Lernskog, Jonatan Glader, Madelaine Erlandsson Starwing, Jan-Åke Isaksson, Marja Hillerström och Håkan Sunnliden.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Peder Granath, Yvonne Stålnacke, Lars G. Linder, David Berggren, Johan Linnman, Josefine Carlsén, Johan Hjertén, Per Hanö, Birgitta Axelsson Edström, Margareta Karlsson, Fredrik Wallén och Ann-Marie Strömberg (adjungerad).

Biskoparna Sören Dalevi och Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets beslut till förmån för mitt yrkande att motion 2024:69 ska anses besvarad.

Jan-Åke Isaksson

Särskild mening

Jag anmäler särskild mening med instämmande i Jan-Åke Isakssons reservation.

Per Hanö

Bilaga 1

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

dels att rubriken närmast före 57 kap. 7 a § ska ha följande lydelse,

dels att 2 kap. 9 §, 4 kap. 6 och 7 §§, 31 kap. 16 §, 32 kap. 16 §, 34 kap. 3 a, 12 a och 13 §§, 57 kap. 7 a §, 59 kap. 3, 4, 7 och 9 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 2 kap. 14 §, 4 kap. 6 a § och 57 kap. 7 b och c §§ och närmast före 57 kap. 7 b respektive c §§ tre nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

9 §

Kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat.

Inom Svenska kyrkan i utlandet leder kyrkoherden även den mobila verksamheten.

Det finns närmare bestämmelser om kyrkoherden i 5 kap. och i 34 kap. 1, 2 och 9 §§.

14 §

Utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska samverka avseende planering och utveckling av verksamheten. För sådan samverkan ska församlingarna bilda en samverkanskommitté.

Kyrkoherden är en av ledamöterna i samverkanskommittén.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om samverkanskommittén.

4 kap.

6 §

Kyrkoherden är ledamot i kyrkorådet.

Första stycket gäller även inom Svenska kyrkan i utlandet.

6 a §

Kyrkoherden för en utlandsförsamling får utse en präst som arbetar i en församling inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i kyrkorådet i den församlingen.

Kyrkoherden är alltid ledamot i kyrkorådet för den församling där han eller hon är anställd.

Ett förordnande enligt första stycket ska avse den tid för vilka övriga ledamöter har valts. Kyrkoherden ska underätta kyrkorådets ordförande om förordnandet. Kyrkoherden kan återkalla förordnandet. Om en präst som har utsetts enligt första stycket är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde kan kyrkoherden tjänstgöra i stället.

7 §

Kyrkoherden har, även om han eller hon inte är ledamot, rätt att närvara vid sammanträden med ett organ till vilket kyrkorådet har delegerat beslutanderätt eller givit uppdrag att bereda kyrkorådets ärenden. Kyrkoherden har rätt att delta i överläggningarna, men inte i besluten, samt att få sin mening antecknad i protokollet (*särskild mening*).

Första stycket gäller även inom Svenska kyrkan i utlandet. Vad som sägs i första stycket gäller även en sådan präst som kyrkoherden för en utlandsförsamling utsett i sitt ställe enligt bestämmelserna i 6 a § första stycket.

Nuvarande lydelse

31 kap.

16 §

Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11 och 12 §§ prövas enligt följande:

1. präster som har anställning som präst i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. präster som är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet	Domkapitlet i Visby stift
3. präster som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå och som inte är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga präster, folkbokförda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga präster	Domkapitlet i Uppsala stift

Föreslagen lydelse

31 kap.

16 §

Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11 och 12 §§ prövas enligt följande:

1. präster som har anställning som präst i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. präster som är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet	Domkapitlet i Visby stift
3. präster som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga präster, folkbokförda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga präster	Domkapitlet i Uppsala stift

Nuvarande lydelse

32 kap.

16 §

Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11 och 12 §§ prövas enligt följande:

1. diakoner som har anställning som diakon i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. diakoner som är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet	Domkapitlet i Visby stift
3. diakoner som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå <i>och som inte är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet</i>	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga diakoner, folkbokförda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga diakoner	Domkapitlet i Uppsala stift

Föreslagen lydelse

32 kap.

16 §

Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11 och 12 §§ prövas enligt följande:

1. diakoner som har anställning som diakon i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. diakoner som är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet	Domkapitlet i Visby stift
3. diakoner som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga diakoner, folkbokförda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga diakoner	Domkapitlet i Uppsala stift

34 kap.

3 a §

För församlingar och övriga verksamheter i Svenska kyrkan i utlandet ska det finnas anställda

1. minst det antal präster som kyrkostyrelsen bestämmer, och
2. den personal i övrigt som behövs för verksamheten.

Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet.

När präster och diakoner ska anställas för tjänstgöring i Svenska kyrkan i utlandet gäller bestämmelserna i 7–11, 12 a–14 och 17 §§.

12 a §

En befattning som präst i Svenska kyrkan i utlandet med anställning på nationell nivå ska tillsättas av kyrkostyrelsen.

Inför tillsättning av en befattning som kyrkoherde i Svenska kyrkan i utlandet ska varje kyrkoråd inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde ges tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena. Därefter ska Domkapitlet i Visby stift yttra sig.

Innan kyrkostyrelsen beslutar om tillsättning av en präst i en utlandsförsamling ska kyrkorådet ges tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena. Därefter ska Domkapitlet i Visby stift yttra sig.

Innan beslut fattas om tillsättning av en befattning som kyrkoherde inom Svenska kyrkan i utlandet ska kyrkostyrelsen ges tillfälle att yttra sig.

Kyrkostyrelsens rätt att yttra sig enligt andra stycket gäller även innan beslut fattas om tillsättning av en befattning som komminister i en utlandsförsamling vars kyrkoherde är anställd i en annan utlandsförsamling.

13 §

När ansökningstiden för en ledigförklarad befattning som domprost, kyrkoherde, komminister, stiftsadjunkt eller kontraktsadjunkt gått ut ska den som har att besluta om tillsättningen översända ansökningshandlingarna och platsannonsen till domkapitlet.

Kyrkostyrelsen ska vid tillsättning av befattning som präst inom Svenska kyrkan i utlandet översända motsvarande handlingar till Domkapitlet i Visby stift.

Efter beslut om behörighet ska domkapitlet med eget yttrande över de behöriga sökandena överlämna handlingarna till den som har att besluta om tillsättningen.

Domkapitlet ska underrätta de sökande om beslutet i behörighetsfrågan och om skälen för detta.

57 kap.

Församlingsinstruktioner för Svenska kyrkan i utlandet

Församlingsinstruktion för Svenska kyrkan i utlandet

7 a §

För församlingar och övriga utlandsverksamheter inom Svenska kyrkan i utlandet ska en församlingsinstruktion utarbetas.

Instruktionen för Svenska kyrkan i utlandet ska innehålla det som anges i 5 § 2.

En församlingsinstruktion för en församling utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkorådet och kyrkoherden var för sig och efter att kyrkostyrelsen har getts tillfälle att yttra sig.

En församlingsinstruktion för en annan utlandsverksamhet utarbetas av kyrkoherden och kyrkostyrelsen i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkostyrelsen och kyrkoherden var för sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen eller verksamheten.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en församling får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. *Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en annan verksamhet får väckas av kyrkostyrelsen, kyrkoherden eller domkapitlet.* En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

För varje församling inom Svenska kyrkan i utlandet ska en församlingsinstruktion utarbetas.

Församlingsinstruktionen för Svenska kyrkan i utlandet ska innehålla

- 1. det som anges i 5 § 2,*
- 2. en beskrivning av församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen,*
- 3. en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer och*
- 4. en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund.*

Församlingsinstruktionen för en församling utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkorådet och kyrkoherden var för sig och efter att kyrkostyrelsen har getts tillfälle att yttra sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

Den pastorala planens innehåll

7 b §

För varje mobil verksamhet ska det finnas en pastoral plan.

Den pastorala planen ska innehålla

1. uppgift om de orter där verksamhet ska bedrivas,

2. uppgift om verksamhetens omfattning,

3. ett pastoralt program utifrån den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission för de orter där verksamhet bedrivs,

4. uppgift om vilka lokaler som ska brukas,

5. en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer och

6. en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund på verksamhetsplatserna.

Förslag till pastoral plan ska utarbetas av kyrkoherden för den församling som respektive mobil präst är stationerad i, i samråd med berörd mobil präst och med Domkapitlet i Visby stift.

Utfärdande och ändring av en pastoral plan

7 c §

Den pastorala planen får utfärdas av Domkapitlet i Visby stift efter godkännande av kyrkoherden och efter det att kyrkostyrelsen har givits tillfälle att yttra sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat den pastorala planen är den bindande för den mobila verksamheten.

Fråga om ändring av den pastorala planen får väckas av kyrkoherden, domkapitlet eller kyrkostyrelsen. Ändringen ska godkännas och utfärdas på samma sätt som den pastorala planen.

59 kap.

3 §

Beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på regional nivå fattas av stiftsstyrelsen efter hörande av domkapitlet.

Kyrkostyrelsen kan inom sitt uppdrag att främja verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet besluta om sådana medlemskap som avses i första stycket efter hörande av Domkapitlet i Visby stift.

4 §

Beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på lokal nivå fattas av kyrkorådet efter godkännande av kyrkoherden.

Första stycket gäller även för en utlandsförsamling.

7 §

Församlingar och stift kan träffa lokala respektive regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en församling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av domkapitlet.

Utlandsförsamlingar kan träffa lokala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en utlandsförsamling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av Domkapitlet i Visby stift.

Kyrkostyrelsen kan inom sitt uppdrag att främja verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet träffa regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När kyrkostyrelsen träffat ett sådant avtal ska det tillställas domkapitlet för kännedom.

9 §

En församling kan ha vänförsamlingsrelation med församlingar i andra kyrkor.

Innan kyrkorådet träffar ett vänförsamlingsavtal med en församling i en kyrka som Svenska kyrkan inte har någon ekumenisk överenskommelse med ska avtalet underställas domkapitlet för godkännande.

Första och andra styckena gäller även för en utlandsförsamling.

1. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2025.

2. Bestämmelsen i 57 kap. 7 a § i den nya lydelsen tillämpas första gången i samband med att det prövas om det ska ske en ändring av församlingsinstruktionen.

3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för pågående anställningar där Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet.

4. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för övriga utlandsverksamheter till dess att det finns en församlingsinstruktion respektive en pastoral plan utfärdad i enlighet med 57 kap. 7 a § i dess nya lydelse respektive 57 kap. 7 b och 7 c §§.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2024:1y

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Läronämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Läronämnden noterar med glädje att det ekumeniska uppdraget för Svenska kyrkans lokalt verksamma församlingar runt om i världen förtydligas genom föreslagna förändringar i kyrkoordningen.

Läronämnden framhåller i sitt yttrande Ln 2012:3y:

Det lokala självstyret har utformats på flera sätt genom historien och kan från läromässig synpunkt gestaltas på olika sätt.

Samtidigt måste, som det framhålls i inledningen till kyrkoordningen, kyrkans organisation stå i samklang med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Läronämnden konstaterar att Svenska kyrkan alltså inte kan organiseras på vilket sätt som helst, eftersom teologin ligger till grund för kyrkorätten.

Vad gäller Svenska kyrkans utlandsverksamhet har läronämnden tidigare yttrat i Ln 2002:3y:

Läronämnden vill understryka att Svenska kyrkan principiellt har två pastorala nivåer, nämligen församlingar och stift. SKUT:s verksamhet är främst ett församlingsarbete riktat mot dem, som bor och verkar utomlands.

Läronämnden konstaterar att nationell nivå inte är en pastoral nivå.

Läronämnden vill påminna om sitt yttrande 2011:5y angående kyrkostyrelsens skrivelse 2011:5 Svenska kyrkan i utlandet – struktur och delaktighet, där det framhålls:

Kyrkostyrelsens skrivelse om Svenska kyrkan i utlandet aktualiserar grundläggande frågor om Svenska kyrkans karaktär som episkopal kyrka där tillsyn och främjande förenas. De handlar dels om församlingarnas identitet, dels om biskopsuppdraget och de beslutande organens relation till stiftets grundläggande uppgift.

Vår kyrkas samlade tradition är att församlingarna är förenade i stift med en biskop i ledningen. Enligt kyrkoordningen är stiftets grundläggande uppgift ”att främja och ha tillsyn över församlingarnas gudstjänstliv, undervisning, diakoni och mission. Stiftet har även förvaltande uppgifter.” (Inledningen till tredje avdelningen i kyrkoordningen)

Stiftets uppgift är i sin helhet knuten till biskopens uppdrag och alla stiftsorgan har på olika sätt del i den.

Utifrån vår kyrkas identitet som episkopal kyrka med en demokratisk organisation är det viktigt att biskopens uppdrag inte begränsas till den del av tillsynen som innehåller kontroll och beslut om ämbetsutövning och församlingsinstruktionerna. Tillsynen kan inte skiljas från främjandet.

Tillsynsbegreppet vidgades därför i kyrkoordningen 2000 till att också gälla stöd, hjälp, uppmuntran och dialog.

Biskopens uppdrag är till sin karaktär knutet till såväl stiftsstyrelsen i stiftets demokratiskt uppbyggda organisation som till domkapitlet. Därigenom relateras biskopen till stiftets samlade ansvarstagande och den demokratiska organisationen förankras med teologisk motivering i stiftets grundläggande uppgift.

Läronämnden konstaterar att den problematik rörande Svenska kyrkan i utlandet, som läronämnden således tidigare påtalat, kvarstår också med nu föreslagna förändringar i kyrkoordningen. Även framgent separeras tillsyn och främjande. Därtill fungerar nationell nivå i praktiken fortsatt som en pastoral nivå gentemot utlandskyrkan. Dessutom skapas en otydlighet i och med införandet av begreppet ”kyrkoherdens tjänstgöringsområde”, som i övrigt inte används i Svenska kyrkan. Detta medför i sin tur oklarhet kring innebörden i begreppet ”pastorat”.

Uppsala den 30 augusti 2024

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Marika Markovits, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Marta Axner Ims, Teresa Callewaert, Håkan Möller, Ninna Edgardh, Jesper Svartvik, Mikael Wanninge och Johannes Zeiler.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2024:2y

Svenska kyrkan i utlandet – ny organisation för en långsiktigt hållbar utlandskyrka

Kyrkorättsnämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt två: Svenska kyrkan i utlandet – ny organisation för en långsiktigt hållbar utlandskyrka.

I yttrandet behandlas också motionen 2024:33, Ändringar i kyrkoordningen, utlandskyrkan.

Skrivelsen

I denna del av skrivelsen lägger kyrkostyrelsen fram förslag till ändringar i 2, 4, 31, 32, 34, 57 och 59 kap. kyrkoordningen, som berör Svenska kyrkan i utlandet. Ändringarna föranleds av kyrkostyrelsens inriktningsbeslut från 2023 om vissa organisationsförändringar avseende verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet, vilket i sin tur medför behov av ändringar i kyrkoordningen avseende församlingssamverkan, församlingsinstruktion, prästerlig organisation, mobil verksamhet, anställningar och ekumenik. De föreslagna ändringarna i kyrkoordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2025. Bestämmelserna i 57 kap. i den nya lydelsen tillämpas första gången i samband med att det prövas om det ska ske en ändring av församlingsinstruktionen. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för pågående anställningar där Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för övriga utlandsverksamheter till dess att det finns en församlingsinstruktion respektive en pastoral plan utfärdad.

Kyrkorättsnämnden konstaterar följande. Om kyrkostyrelsens förslag vinner bifall införs ett nytt begrepp i kyrkoordningen, nämligen *kyrkoherdens tjänstgöringsområde*. Nämnden har ett antal förslag till ändringar i de föreslagna bestämmelserna, i syfte att underlätta förståelsen, läsbarheten samt harmoniera skrivningarna med befintliga kyrkoordningsbestämmelser. Nedan redovisas de lydelse som kyrkorättsnämnden förespråkar. I de delar av kyrkostyrelsens förslag som inte omnämns nedan föreslås inga ändringar av kyrkorättsnämnden. Notera således att samtliga förslag som kyrkostyrelsen föreslagit i skrivelsen inte återges i kyrkorättsnämndens yttrande.

Kyrkorättsnämnden noterar att det föreslås regleras i kyrkoordningen att en samverkanskommitté ska finnas. I skrivelsen anges också att utlandsförsamlingarna ska samverka genom tecknande av avtal, *samförståndsavtal*. Eftersom skrivelsens formulering bara kan tolkas som att samförståndsavtalen ska vara obligatoriska anser kyrkorättsnämnden att avtalens förekomst bör regleras i 2 kap. 14 § kyrkoordningen. I förslagen till 2 kap. 9 och 14 §§ kyrkoordningen föreslår därför kyrkorättsnämnden dels kompletterande skrivningar, dels en harmonisering med andra kyrkoordningsbestämmelser enligt följande.

2 kap.

9 §

Kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat.

Inom Svenska kyrkan i utlandet leder kyrkoherden även den mobila verksamheten inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde.

Det finns närmare bestämmelser om kyrkoherden i 5 kap. och 34 kap. 1, 2 och 9 §§.

14 §

Utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska samverka avseende planering och utveckling av verksamheten. För sådan samverkan ska församlingarna dels bilda en samverkanskommitté, dels sluta samförståndsavtal.

Kyrkoherden är ledamot i samverkanskommittén.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om samverkanskommittén.

Kyrkorättsnämnden föreslår vidare att den paragraf som kyrkostyrelsen föreslår ska införas i 4 kap. 6 a § kyrkoordningen istället bör införas som en ny paragraf i 5 kap. kyrkoordningen. Detta för att bättre harmoniera med befintliga bestämmelser och deras placering. Av samma anledning föreslår kyrkorättsnämnden också en omdisponering av innehållet i den föreslagna bestämmelsen. Sammantaget medför detta att kyrkorättsnämnden föreslår följande lydelse.

4 kap.

7 §

Kyrkoherden har, även om han eller hon inte är ledamot, rätt att närvara vid sammanträden med ett organ till vilket kyrkorådet har delegerat beslutanderätt eller givit uppdrag att bereda kyrkorådets ärenden. Kyrkoherden har rätt att delta i överläggningarna, men inte i besluten, samt att få sin mening antecknad i protokollet (*särskild mening*).

Första stycket gäller även inom Svenska kyrkan i utlandet. Vad som sägs i första stycket gäller även en sådan präst som kyrkoherden för en utlandsförsamling utsett i sitt ställe enligt bestämmelserna i 5 kap. 7 § andra stycket.

5 kap.

7 §

Kyrkoherden för en utlandsförsamling är alltid ledamot i kyrkorådet för den församling där han eller hon är anställd.

Kyrkoherden får utse en präst som arbetar i en församling inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i kyrkorådet i den församlingen. Förordnandet ska avse den tid för vilken övriga ledamöter har valts. Kyrkoherden ska underrätta kyrkorådets ordförande om förordnandet.

Om en präst som har utsetts enligt andra stycket är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde kan kyrkoherden tjänstgöra i stället.

Kyrkoherden kan återkalla förordnandet.

Kyrkorättsnämnden noterar vidare att kyrkostyrelsen i sin skrivelse både i angiven nuvarande lydelse och föreslagen lydelse avseende 31 kap. 16 § och 32 kap. 16 § kyrkoordningen skrivit Domkapitlet i Uppsala Stift med versal begynnelsebokstav i ordet stift. Det ska rätteligen stå *Domkapitlet i Uppsala stift* med gemen begynnelsebokstav i ordet stift, vilket också är den nuvarande lydelsen i kyrkoordningen.

Kyrkorättsnämnden föreslår vidare andra rubriksättningar, lydelser och dispositioner än kyrkostyrelsen gällande 57 kap. kyrkoordningen. Detta för att de nya bestämmelserna bättre ska harmoniera med befintliga och nu föreslagna bestämmelser, såsom 57 kap. 5–6 §§ kyrkoordningen. Kyrkorättsnämnden föreslår således följande rubriksättning, disposition och lydelser.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

57 kap.

Församlingsinstruktioner för Svenska kyrkan i utlandet

FÖRSAMLINGSINSTRUKTION FÖR SVENSKA KYRKAN I UTLANDET

Församlingsinstruktionens innehåll

7 a §

För församlingar och övriga utlandsverksamheter inom Svenska kyrkan i utlandet ska en församlingsinstruktion utarbetas.

Instruktionen för Svenska kyrkan i utlandet ska innehålla det som anges i 5 § 2.

En församlingsinstruktion för en församling utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkorådet och

För varje församling inom Svenska kyrkan i utlandet ska det finnas en församlingsinstruktion.

Församlingsinstruktionen för en församling utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift.

Församlingsinstruktionen för Svenska kyrkan i utlandet ska innehålla

1. det som anges i 5 § 2,

kyrkoherden var för sig och efter att kyrkostyrelsen har getts tillfälle att yttra sig.

En församlingsinstruktion för en annan utlandsverksamhet utarbetas av kyrkoherden och kyrkostyrelsen i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkostyrelsen och kyrkoherden var för sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen eller verksamheten.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en församling får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en annan verksamhet får väckas av kyrkostyrelsen, kyrkoherden eller domkapitlet. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

2. en beskrivning av församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen,

3. en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer och

4. en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund.

Utfärdande och ändring av en församlingsinstruktion

7 b §

Församlingsinstruktionen får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkorådet och kyrkoherden var för sig och efter att kyrkostyrelsen har getts tillfälle att yttra sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

PASTORAL PLAN FÖR SVENSKA KYRKAN I UTLANDET

Den pastorala planens innehåll

7 c §

För varje mobil verksamhet ska det finnas en pastoral plan.

Förslag till pastoral plan ska utarbetas av kyrkoherden för den församling som respektive mobil präst är stationerad i, i samråd med berörd mobil präst och Domkapitlet i Visby stift.

Den pastorala planen ska innehålla

1. uppgift om de orter där verksamhet

ska bedrivas,

2. uppgift om verksamhetens omfattning,

3. ett pastoralt program utifrån den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission för de orter där verksamhet bedrivs,

4. uppgift om vilka lokaler som ska brukas,

5. en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer och

6. en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund på verksamhetsplatserna.

Utfärdande och ändring av en pastoral plan

7 d §

Den pastorala planen får utfärdas av Domkapitlet i Visby stift efter godkännande av kyrkoherden och efter det att kyrkostyrelsen har givits tillfälle att yttra sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat den pastorala planen är den bindande för den mobila verksamheten.

Fråga om ändring av den pastorala planen får väckas av kyrkoherden, domkapitlet eller kyrkostyrelsen. Ändringen ska godkännas och utfärdas på samma sätt som den pastorala planen.

Kyrkorättsnämnden föreslår slutligen justerade lydelse gällande kyrkostyrelsens förslag avseende 59 kap. 3, 7 och 9 §§ kyrkoordningen, i syfte att underlätta förståelsen, läsbarheten samt harmoniera skrivningarna med befintliga kyrkoordningsbestämmelser. Kyrkorättsnämnden förespråkar således följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

59 kap.

3 §

Beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på regional nivå fattas av stiftsstyrelsen efter hörande av domkapitlet.

Beslut om sådana medlemskap som avses i första stycket för Svenska kyrkan i utlandet fattas av kyrkostyrelsen efter hörande av Domkapitlet i Visby stift.

4 §

Beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på lokal nivå fattas av kyrkorådet efter godkännande av kyrkoherden.

Första stycket gäller även för Svenska kyrkan i utlandet.

7 §

Församlingar och stift kan träffa lokala respektive regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en församling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av domkapitlet.

Utlandsförsamlingar kan träffa lokala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en utlandsförsamling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av Domkapitlet i Visby stift.

Kyrkostyrelsen kan för Svenska kyrkan i utlandet träffa regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När kyrkostyrelsen träffat ett sådant avtal ska det tillställas Domkapitlet i Visby stift för kännedom.

9 §

En församling kan ha vänförsamlingsrelation med församlingar i andra kyrkor.

Innan kyrkorådet träffar ett vänförsamlingsavtal med en församling i en kyrka som Svenska kyrkan inte har någon ekumenisk överenskommelse med ska avtalet underställas domkapitlet för godkännande.

Första och andra styckena gäller även för Svenska kyrkan i utlandet.

-
1. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2025.
 2. Bestämmelserna i 57 kap. 7 a och 7 b §§ i de nya lydelserna tillämpas första gången i samband med att det prövas om det ska ske en ändring av församlingsinstruktionen.
 3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för pågående anställningar där Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet.
 4. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för övriga utlandsverksamheter till dess att det finns en församlingsinstruktion respektive en pastoral plan utfärdad i enlighet med 57 kap. 7 a och 7 b §§ i dess nya lydelse respektive 57 kap. 7 c och 7 d §§.

Utöver ovannämnda påpekanden och förslag har kyrkorättsnämnden utifrån sitt granskningsuppdrag inget att erinra mot de av kyrkostyrelsen föreslagna ändringarna i kyrkoordningen.

Motionen

I motionen 2024:33, Ändringar i kyrkoordningen, utlandskyrkan, föreslås kyrkomötet besluta att ändra ikraftträdandedatum till den 1 januari 2026 på de förslag till kyrkoordningsändringar som rör utlandskyrkan och som föreslås i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4 *Ändringar i kyrkoordningen*. Som motivering anges bland annat följande. Utlandskyrkan står, med de föreslagna förändringarna, inför en omvälvande förändring. Kyrkostyrelsen säger att mycket inte kommer att vara klart vid datum för ikraftträdande och att arbetet med implementeringen kommer att fortsätta. Detta är en otillfredsställande ordning och skapar förvirring, inte minst i utlandsförsamlingarna. När man genomför en så pass stor förändring som det nu handlar om gäller det att alla berörda delar i Svenska kyrkan är samspelade, klara besked ges och att alla verkar för sakens bästa, så att alla kan säga att ”så vill vi ha det och så ska vi arbeta”. Det som görs måste vara väl förankrat och göras till något gemensamt.

Motionen 2024:33 innehåller även fler förslag, men dessa innehåller inte förslag till ändringar i kyrkoordningen eller andra bestämmelser som beslutas av kyrkomötet och ankommer således inte på kyrkorättsnämnden att yttra sig över. Kyrkorättsnämnden har utifrån sitt granskningsuppdrag inget att erinra mot motionens förslag avseende ikraftträdandedatum. Kyrkorättsnämnden konstaterar dock att skrivelsen respektive motionen föreslår olika ikraftträdandedatum, vilket innebär att enbart det ena förslaget i denna del kan komma att vinna bifall i kyrkomötet. Vid utskottets och kyrkomötets behandling av frågorna bör skrivelsens och motionens olika förslag därför behandlas i anslutning till varandra.

Uppsala den 31 augusti 2024

På kyrkorättsnämndens vägnar,

Roberth Krantz, ordförande

Heidi Stenberg, sekreterare

Närvarande och beslutande: Roberth Krantz (ordförande), Anna-Lena Järvstrand, Mats Törnered, Margareta Nisser-Larsson, Margareta Andersson, Mattias Benke, Sten Janson och biskop Susanne Rappmann.

Svenska kyrkan i utlandet – ny organisation för en långsiktigt hållbar utlandskyrka

Ekumenikutskottet har begärt kyrkorättsnämndens yttrande över utskottets justerade förslag till ändringar i 2, 57 och 59 kap. kyrkoordningen, som kyrkostyrelsen lagt fram i sin skrivelse 2024:4 *Ändringar i kyrkoordningen m.m.*, avsnitt två: *Svenska kyrkan i utlandet – ny organisation för en långsiktigt hållbar utlandskyrka* och som kyrkorättsnämnden yttrat sig över i Kn 2024:2y.

Utskottet föreslår, i likhet med kyrkostyrelsen men till skillnad från kyrkorättsnämndens tidigare förslag, att 2 kap. 9 resp. 14 §§ kyrkoordningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Ekumenikutskottets förslag

2 kap.

9 §

Kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat.

Inom Svenska kyrkan i utlandet leder kyrkoherden även den mobila verksamheten.

Det finns närmare bestämmelser om kyrkoherden i 5 kap. och i 34 kap. 1, 2 och 9 §§.

14 §

Utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska samverka avseende planering och utveckling av verksamheten. För sådan samverkan ska församlingarna bilda en samverkanskommitté.

Kyrkoherden är en av ledamöterna i samverkanskommittén.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om samverkanskommittén.

Kyrkorättsnämnden har tagit del av utskottets överväganden och önskar utifrån sitt granskningsuppdrag anföra följande. Den föreslagna lydelsen i 2 kap. 9 § kyrkoordningen uppfattas alltför allmänt hållen, vilket kan leda till oklarheter och avgränsningsproblem vid framtida tolkning och tillämpning. Det behöver således specificeras vilken del av den mobila verksamheten kyrkoherden inom Svenska kyrkan i utlandet leder. Så som förslaget idag är formulerat anser nämnden att det inte är tillräckligt klarlagt. Det är också eftersträvansvärt att ha konsekventa skrivningar i kyrkoordningen, så att bestämmelserna harmonierar med varandra och skrivningar känns igen. Därför understryker kyrkorättsnämnden att den av nämnden förespråkade formuleringen i

2 kap. 14 § andra stycket kyrkoordningen, som kongruerar med nuvarande lydelse i ex. 4 kap. 6 § kyrkoordningen, är att föredra. I förslagen till 2 kap. 9 och 14 §§ kyrkoordningen föreslår således kyrkorättsnämnden dels kompletterande skrivningar, dels en harmonisering med andra kyrkoordningsbestämmelser enligt följande.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

9 §

Kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat.

Inom Svenska kyrkan i utlandet leder kyrkoherden även mobil verksamhet där anställda är stationerade inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde.

Det finns närmare bestämmelser om kyrkoherden i 5 kap. och i 34 kap. 1, 2 och 9 §§.

14 §

Utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska samverka avseende planering och utveckling av verksamheten. För sådan samverkan ska församlingarna bilda en samverkanskommitté.

Kyrkoherden är ledamot i samverkanskommittén.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om samverkanskommittén.

Utskottet föreslår vidare, till skillnad från kyrkostyrelsens och kyrkorättsnämndens tidigare förslag, att 57 kap. 7 a och 7 b §§ kyrkoordningen ska ha följande lydelse.

57 kap.

FÖRSAMLINGSINSTRUKTION FÖR SVENSKA KYRKAN I UTLANDET

Församlingsinstruktioner för Svenska kyrkan i utlandet

Församlingsinstruktionens innehåll

7 a §

För församlingar och övriga utlandsverksamheter inom Svenska kyrkan i utlandet ska en församlingsinstruktion utarbetas.

Instruktionen för Svenska kyrkan i utlandet ska innehålla det som anges i 5 § 2.

En församlingsinstruktion för en församling utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i

För varje församling inom Svenska kyrkan i utlandet ska det finnas en församlingsinstruktion.

Församlingsinstruktionen utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift.

Församlingsinstruktionen ska innehålla

1. det som anges i 5 § 2,

Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkorådet och kyrkoherden var för sig och efter att kyrkostyrelsen har getts tillfälle att yttra sig.

En församlingsinstruktion för en annan utlandsverksamhet utarbetas av kyrkoherden och kyrkostyrelsen i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkostyrelsen och kyrkoherden var för sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen *eller verksamheten*.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en församling får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. *Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en annan verksamhet får väckas av kyrkostyrelsen, kyrkoherden eller domkapitlet.* En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

2. en beskrivning av församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen,

3. en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer och

4. en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund.

Utfärdande och ändring av en församlingsinstruktion

7 b §

Församlingsinstruktionen får utfärdas av Domkapitlet i Visby stift efter godkännande av kyrkorådet och kyrkoherden var för sig och efter att kyrkostyrelsen har getts tillfälle att yttra sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

Kyrkorättsnämnden har tagit del av ekumenikuskottets överväganden och instämmer i dessa. Kyrkorättsnämnden förespråkar dock följande lydelse för 57 kap. 7 a § andra stycket kyrkoordningen, som kongruerar med nuvarande lydelse i 57 kap. 5 § första stycket kyrkoordningen, i syfte att uppnå en bättre harmonisering med befintliga kyrkoordningsbestämmelser.

57 kap.

FÖRSAMLINGSINSTRUKTION FÖR SVENSKA KYRKAN I UTLANDET

Församlingsinstruktioner för Svenska kyrkan i utlandet

Församlingsinstruktionens innehåll

7 a §

För församlingar och övriga utlandsverksamheter inom Svenska kyrkan i utlandet ska en församlingsinstruktion utarbetas.

Instruktionen för Svenska kyrkan i utlandet ska innehålla det som anges i 5 § 2.

En församlingsinstruktion för en församling utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkorådet och kyrkoherden var för sig och efter att kyrkostyrelsen har getts tillfälle att yttra sig.

En församlingsinstruktion för en annan utlandsverksamhet utarbetas av kyrkoherden och kyrkostyrelsen i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkostyrelsen och kyrkoherden var för sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen eller verksamheten.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en församling får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en annan verksamhet får väckas av kyrkostyrelsen, kyrkoherden eller domkapitlet. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

För varje församling inom Svenska kyrkan i utlandet ska det finnas en församlingsinstruktion.

Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift.

Församlingsinstruktionen ska innehålla

1. det som anges i 5 § 2,
2. en beskrivning av församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen,
3. en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer och
4. en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund.

Slutligen föreslår utskottet, till skillnad från kyrkostyrelsens och kyrkorättsnämndens tidigare förslag, att 59 kap. 3, 4, 7 och 9 §§ kyrkoordningen ska ha följande lydelse.

Eu 2024:5
Bilaga 4

59 kap.

3 §

Beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på regional nivå fattas av stiftsstyrelsen efter hörande av domkapitlet.

Beslut om sådana medlemskap som avses i första stycket inom Svenska kyrkan i utlandet fattas av kyrkostyrelsen efter hörande av Domkapitlet i Visby stift.

4 §

Beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på lokal nivå fattas av kyrkorådet efter godkännande av kyrkoherden.

Första stycket gäller även för en utlandsförsamling.

7 §

Församlingar och stift kan träffa lokala respektive regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en församling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av domkapitlet.

Utlandsförsamlingar kan träffa lokala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en utlandsförsamling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av Domkapitlet i Visby stift.

Kyrkostyrelsen kan inom Svenska kyrkan i utlandet träffa regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När kyrkostyrelsen träffat ett sådant avtal ska det tillställas Domkapitlet i Visby stift för kännedom.

9 §

En församling kan ha vänförsamlingsrelation med församlingar i andra kyrkor.

Innan kyrkorådet träffar ett vänförsamlingsavtal med en församling i en kyrka som Svenska kyrkan inte har någon ekumenisk överenskommelse med ska avtalet underställas domkapitlet för godkännande.

Första och andra styckena gäller även för en utlandsförsamling.

Kyrkorättsnämnden har tagit del av utskottets överväganden och önskar utifrån sitt granskningsuppdrag anföra följande. Den föreslagna lydelsen i 59 kap. 3 § andra stycket kyrkoordningen kan misstolkas med den föreslagna ordföljden. För att undvika syftningsfel föreslås istället följande lydelse.

59 kap.

3 §

Beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på regional nivå fattas av stiftsstyrelsen efter hörande av domkapitlet.

Inom Svenska kyrkan i utlandet fattas beslut om sådana medlemskap som avses i första stycket av kyrkostyrelsen efter hörande av Domkapitlet i Visby stift.

Av utskottets förslag framgår inget föreslaget ikraftträdandedatum eller övergångsbestämmelser. Så som det får förstås överensstämmer utskottets förslag i dessa delar med kyrkorättsnämndens förslag i Kn 2024:2y, eftersom utskottet uppgett att det ansluter sig till kyrkorättsnämndens förslag gällande de bestämmelserna som inte redovisas i utskottets begäran om yttrande. Utöver ovannämnda påpekanden och förslag har kyrkorättsnämnden utifrån sitt granskningsuppdrag således inget att erinra mot de av ekumenikutskottet föreslagna ändringarna i kyrkoordningen.

Uppsala den 3 oktober 2024

På kyrkorättsnämndens vägnar,

Roberth Krantz, ordförande

Heidi Stenberg, sekreterare

Närvarande och beslutande: Roberth Krantz (ordförande), Anna-Lena Järvstrand, Mats Törnered, Charlotta Lind, Margareta Nisser-Larsson, Margareta Andersson, Mattias Benke och Sten Janson.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2024:8y

**Svenska kyrkan i utlandet – ny organisation för en
långsiktigt hållbar utlandskyrka**

Ekumenikutskottet har begärt kyrkorättsnämndens yttrande över utskottets justerade förslag till ändring i 2 kap. 9 § andra stycket kyrkoordningen, som kyrkostyrelsen lagt fram i sin skrivelse 2024:4 *Ändringar i kyrkoordningen m.m.*, avsnitt två: *Svenska kyrkan i utlandet – ny organisation för en långsiktigt hållbar utlandskyrka* och som kyrkorättsnämnden yttrat sig över i Kn 2024:2y samt Kn 2024:6y.

Utskottet föreslår, till skillnad från kyrkostyrelsens och kyrkorättsnämndens tidigare förslag, att 2 kap. 9 § andra stycket kyrkoordningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Ekumenikutskottets förslag

2 kap.

9 §

Kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat.

Inom Svenska kyrkan i utlandet leder kyrkoherden även mobil verksamhet för vilken det finns anställd personal stationerad inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde.

Det finns närmare bestämmelser om kyrkoherden i 5 kap. och i 34 kap. 1, 2 och 9 §§.

Kyrkorättsnämnden har tagit del av ekumenikutskottets förslag. Den föreslagna lydelsen i 2 kap. 9 § andra stycket kyrkoordningen uppnår den tydlighet som nämnden har efterfrågat. Kyrkorättsnämnden har således, utifrån sitt granskningsuppdrag, inget att erinra mot den av ekumenikutskottet föreslagna ändringen i kyrkoordningen.

Uppsala den 4 oktober 2024

På kyrkorättsnämndens vägnar,

Roberth Krantz, ordförande

Heidi Stenberg, sekreterare

Närvarande och beslutande: Roberth Krantz (ordförande), Anna-Lena Järvstrand, Margareta Nisser-Larsson, Margareta Andersson, Mattias Benke, Sten Janson och Mats Törnered (per capsulam)

Bilaga 6 Ekumenikuskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

dels att 2 kap. 9 §, 4 kap. 6 och 7 §§, 31 kap. 16 §, 32 kap. 16 §, 34 kap. 3 a, 12 a och 13 §§, 57 kap. 7 a §, 59 kap. 3, 4, 7 och 9 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 2 kap. 14 §, 5 kap 7 § och 57 kap. 7 b, 7 c och 7 d §§,

dels att det ska införas en ny rubrik före 57 kap. 7 a § samt nya rubriker närmast före 7 a, 7 b, 7 c och 7 d §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

9 §

Kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat.

Inom Svenska kyrkan i utlandet leder kyrkoherden även mobil verksamhet för vilken det finns anställd personal stationerad inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde.

Det finns närmare bestämmelser om kyrkoherden i 5 kap. och i 34 kap. 1, 2 och 9 §§.

14 §

Utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska samverka avseende planering och utveckling av verksamheten. För sådan samverkan ska församlingarna bilda en samverkanskommitté.

Kyrkoherden är ledamot i samverkanskommittén.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om samverkanskommittén.

4 kap.

6 §

Kyrkoherden är ledamot i kyrkorådet.

Första stycket gäller även inom Svenska kyrkan i utlandet.

7 §

Kyrkoherden har, även om han eller hon inte är ledamot, rätt att närvara vid sammanträden med ett organ till vilket kyrkorådet har delegerat beslutanderätt eller givit

uppdrag att bereda kyrkorådets ärenden. Kyrkoherden har rätt att delta i överläggningarna, men inte i besluten, samt att få sin mening antecknad i protokollet (*särskild mening*).

Eu 2024:5
Bilaga 6

Första stycket gäller även inom Svenska kyrkan i utlandet. Vad som sägs i första stycket gäller även en sådan präst som kyrkoherden för en utlandsförsamling utsett i sitt ställe enligt bestämmelserna i 5 kap. 7 § andra stycket.

5 kap.

7 §

Kyrkoherden för en utlandsförsamling är alltid ledamot i kyrkorådet för den församling där han eller hon är anställd.

Kyrkoherden får utse en präst som arbetar i en församling inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i kyrkorådet i den församlingen. Förordnandet ska avse den tid för vilka övriga ledamöter har valts. Kyrkoherden ska underrätta kyrkorådets ordförande om förordnandet.

Om en präst som har utsetts enligt andra stycket är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde kan kyrkoherden tjänstgöra i stället.

Kyrkoherden kan återkalla förordnandet.

Nuvarande lydelse

31 kap.

16 §

Frågor om behörighet att utöva kyrkans vinningstjänst enligt 11 och 12 §§ prövas enligt följande:

1. präster som har anställning som präst i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. präster som är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet	Domkapitlet i Visby stift
3. präster som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå och som inte är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga präster, folkbokförda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga präster	Domkapitlet i Uppsala stift

Föreslagen lydelse

31 kap.

16 §

Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11 och 12 §§ prövas enligt följande:

1. präster som har anställning som präst i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. präster som är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet	Domkapitlet i Visby stift
3. präster som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga präster, folkbokförda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga präster	Domkapitlet i Uppsala stift

Nuvarande lydelse

32 kap.

16 §

Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11 och 12 §§ prövas enligt följande:

1. diakoner som har anställning som diakon i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. diakoner som är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet	Domkapitlet i Visby stift
3. diakoner som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå <i>och som inte är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet</i>	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga diakoner, folkbokförda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga diakoner	Domkapitlet i Uppsala stift

Föreslagen lydelse

32 kap.

16 §

Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11 och 12 §§ prövas enligt följande:

1. diakoner som har anställning som diakon i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. diakoner som är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet	Domkapitlet i Visby stift
3. diakoner som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga diakoner, folkbokförda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga diakoner	Domkapitlet i Uppsala stift

34 kap.

3 a §

För församlingar och övriga verksamheter i Svenska kyrkan i utlandet ska det finnas anställda

1. minst det antal präster som kyrkostyrelsen bestämmer, och
2. den personal i övrigt som behövs för verksamheten.

Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet.

När präster och diakoner ska anställas för tjänstgöring i Svenska kyrkan i utlandet gäller bestämmelserna i 7–11, 12 a–14 och 17 §§.

12 a §

En befattning som präst i Svenska kyrkan i utlandet med anställning på nationell nivå ska tillsättas av kyrkostyrelsen.

Innan kyrkostyrelsen beslutar om tillsättning av en präst i en utlandsförsamling ska kyrkorådet ges tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena. Därefter ska Domkapitlet i Visby stift yttra sig.

Inför tillsättning av en befattning som kyrkoherde i Svenska kyrkan i utlandet ska varje kyrkoråd inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde ges tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena. Därefter ska Domkapitlet i Visby stift yttra sig.

Innan beslut fattas om tillsättning av en befattning som kyrkoherde inom Svenska kyrkan i utlandet ska kyrkostyrelsen ges tillfälle att yttra sig.

Kyrkostyrelsens rätt att yttra sig enligt andra stycket gäller även innan beslut fattas om tillsättning av en befattning som komminister i en utlandsförsamling vars kyrkoherde är anställd i en annan utlandsförsamling.

13 §

När ansökningstiden för en ledigförklarad befattning som domprost, kyrkoherde, komminister, stiftsadjunkt eller kontraktsadjunkt gått ut ska den som har att besluta om tillsättningen översända ansökningshandlingarna och platsannonsen till domkapitlet.

Kyrkostyrelsen ska vid tillsättning av befattning som präst inom Svenska kyrkan i utlandet översända motsvarande handlingar till Domkapitlet i Visby stift.

Efter beslut om behörighet ska domkapitlet med eget yttrande över de behöriga sökandena överlämna handlingarna till den som har att besluta om tillsättningen.

Domkapitlet ska underrätta de sökande om beslutet i behörighetsfrågan och om skälen för detta.

57 kap.

FÖRSAMLINGSINSTRUKTION FÖR SVENSKA KYRKAN I UTLANDET

Församlingsinstruktioner för Svenska kyrkan i utlandet

Församlingsinstruktionens innehåll

7 a §

För församlingar och övriga utlandsverksamheter inom Svenska kyrkan i utlandet ska en församlingsinstruktion utarbetas.

Instruktionen för Svenska kyrkan i utlandet ska innehålla det som anges i 5 § 2.

En församlingsinstruktion för en församling utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkorådet och kyrkoherden var för sig och efter att kyrkostyrelsen har getts tillfälle att yttra sig.

En församlingsinstruktion för en annan utlandsverksamhet utarbetas av kyrkoherden och kyrkostyrelsen i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkostyrelsen och kyrkoherden var för sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen eller verksamheten.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en församling får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en annan verksamhet får väckas av kyrkostyrelsen, kyrkoherden eller domkapitlet. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

För varje församling inom Svenska kyrkan i utlandet ska det finnas en församlingsinstruktion.

Förslag till församlingsinstruktion utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift.

Församlingsinstruktionen ska innehålla

1. det som anges i 5 § 2,
2. en beskrivning av församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen,
3. en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer och
4. en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund.

Utfärdande och ändring av en församlingsinstruktion

7 b §

Församlingsinstruktionen får utfärdas av Domkapitlet i Visby stift efter godkännande av kyrkorådet och kyrkoherden var

för sig och efter att kyrkostyrelsen har getts tillfälle att yttra sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

PASTORAL PLAN FÖR SVENSKA KYRKAN I UTLANDET

Den pastorala planens innehåll

7 c §

För varje mobil verksamhet ska det finnas en pastoral plan.

Förslag till pastoral plan ska utarbetas av kyrkoherden för den församling som respektive mobil präst är stationerad i, i samråd med berörd mobil präst och Domkapitlet i Visby stift.

Den pastorala planen ska innehålla

- 1. uppgift om de orter där verksamhet ska bedrivas,*
- 2. uppgift om verksamhetens omfattning,*
- 3. ett pastoralt program utifrån den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission för de orter där verksamhet bedrivs,*
- 4. uppgift om vilka lokaler som ska brukas,*
- 5. en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer och*
- 6. en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund på verksamhetsplatserna.*

Utfärdande och ändring av en pastoral plan

7 d §

Den pastorala planen får utfärdas av Domkapitlet i Visby stift efter godkännande av kyrkoherden och efter det att kyrkostyrelsen har givits tillfälle att yttra sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat den pastorala planen är den bindande för den mobila verksamheten.

Fråga om ändring av den pastorala planen får väckas av kyrkoherden, domkapitlet eller kyrkostyrelsen. Ändringen ska godkännas och utfärdas på samma sätt som den pastorala planen.

59 kap.

3 §

Beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på regional nivå fattas av stiftsstyrelsen efter hörande av domkapitlet.

Inom Svenska kyrkan i utlandet fattas beslut om sådana medlemskap som avses i första stycket av kyrkostyrelsen efter hörande av Domkapitlet i Visby.

4 §

Beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på lokal nivå fattas av kyrkorådet efter godkännande av kyrkoherden.

Första stycket gäller även för en utlandsförsamling.

7 §

Församlingar och stift kan träffa lokala respektive regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en församling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av domkapitlet.

Utlandsförsamlingar kan träffa lokala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en utlandsförsamling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av Domkapitlet i Visby stift.

Kyrkostyrelsen kan inom Svenska kyrkan i utlandet träffa regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När kyrkostyrelsen träffat ett sådant avtal ska det tillställas Domkapitlet i Visby stift för kännedom.

9 §

En församling kan ha vänförsamlingsrelation med församlingar i andra kyrkor.

Innan kyrkorådet träffar ett vänförsamlingsavtal med en församling i en kyrka som Svenska kyrkan inte har någon ekumenisk överenskommelse med ska avtalet underställas domkapitlet för godkännande.

Första och andra styckena gäller även för en utlandsförsamling.

-
1. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2025.
 2. 57 kap. 7 a § i sin nya lydelse och bestämmelserna i den nya 57 kap. 7 b § tillämpas första gången i samband med att det prövas om det ska ske en ändring av församlingsinstruktionen.
 3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för pågående anställningar där Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet.
 4. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för övriga utlandsverksamheter till dess att det finns en församlingsinstruktion respektive en pastoral plan utfärdad i enlighet med 57 kap. 7 a § i dess nya lydelse och den nya 57 kap. 7 b §, respektive 57 kap. 7 c och 7 d §§.

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2024:6

Förnyad religionsdialog

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:34 Förnyad religionsdialog i syfte att motverka antisemitism, som föreslår att kyrkomötet uppdrar åt kyrkostyrelsen att ta initiativ till förnyad religionsdialog mellan judar och muslimer, med anledning av ökad antisemitism. Utskottet ser det inte som Svenska kyrkans uppgift att som utomstående part sätta grupper i dialog med varandra och föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:34.

Motionens förslag

Motion 2024:34 av Torbjörn Aronson och Karl-Gunnar Svensson, Förnyad religionsdialog i syfte att motverka antisemitism

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att ta initiativ till en förnyad religionsdialog i Sverige mellan judar och muslimer med anledning av den ökade antisemitismen i samhället

Bakgrund

Svenska kyrkan och antisemitism

Svenska kyrkan har, liksom stora delar av den världsvida kyrkan, under senare decennier bearbetat relationen mellan kristendomen och judendomen. Utöver det motionen nämner kan anföras gudstjänstutskottets betänkande 2015:3, med anledning av en motion som – mot bakgrund av den kristna trons judiska rötter – föreslog riktlinjer som rensar bort allt förakt för judisk tradition och på teologisk grund ville skydda människovärdet från all rasism och främlingsfientlighet. Utskottet instämde i motionärernas avståndstagande från antisemitism, rasism och främlingsfientlighet men föreslog likväl kyrkomötet att avslå motionen, med hänvisning till nationellt och internationellt pågående arbete mot antisemitism. Utskottet underströk vikten av att samtalsdokumentet *Guds vägar* implementeras. *Guds vägar* utkom i ny utgåva 2023.

Det kan noteras att Lutherska världsförbundet 2023 publicerade dokumentet *Hope for the Future. A Study Document for Renewing Jewish-Christian Relations*.¹

¹ <https://lutheranworld.org/sites/default/files/2023-09/20230815%20Jewish-Lutheran%20relations.pdf>

Ett starkt judiskt liv för framtida generationer

Svenska kyrkan avgav yttrande på den statliga utredningen *Ett starkt judiskt liv för framtida generationer* (SOU 2024:3). I yttrandet lyfts rapporten från FN:s specialrapportör för religionsfrihet, som nämner både Sveriges interreligiösa råd (SIR) och den befintliga mångfalden av lokala initiativ för förståelse för och acceptans av religion. Yttrandet nämner också betydelsen av trossamfunds och civilsamhällesorganisationers interreligiösa initiativ.²

Religionsdialog

Religiösa ledare möts kontinuerligt i olika sammanhang, deltar på varandras högtidsdagar och samråder i SIR kring viktiga samhällsfrågor. Man står upp mot hatbrott, antisemitism och islamofobi. Svenska kyrkan har detta år gett ett extra stöd på 900 000 kronor till SIR och ärkebiskopen har även valt att ingå i SIR:s styrelse. Även andra former av stöd har getts.

I SIR har det blivit tydligt att frågor om antisemitism och islamofobi i detta läge behöver prioriteras. SIR:s styrelse beslutade att ansöka om medel för att kompetenshöja kring antisemitism, islamofobi och rasism. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) har beviljat SIR ett ettårigt projekt för att både kunskaphöja inom SIR och sammanställa material för spridning till lokala dialogprojekt/interreligiösa råd och trossamfund.³

Som exempel på interreligiösa aktiviteter under senare år kan nämnas den 2015–2020 återkommande kursen *Tala väl om varandra*,⁴ vilken i samarbete mellan stift, nationell nivå och studieförbund utvecklats till *Tala väl med varandra*.⁵ Ett annat exempel är det av ärkebiskop Antje Jackelén initierade programmet *A World of Neighbours* ("En värld av grannar") – ett europeiskt interreligiöst program för samspel mellan medarbetare i trossamfund som arbetar med och för människor på flykt. A World of Neighbours är nu en fristående organisation i Nederländerna med ett nära samarbete med Svenska kyrkan.

Under hösten 2024 genomförs interreligiösa praktiker dagar på temat *Hopp – gemensam handling i en sårbar värld* i Örebro, av SIR, En värld av grannar och Islamic Relief, i samverkan med Sensus.

En erfarenhet som ofta lyfts i samtal i interreligiösa sammanhang är att Svenska kyrkans stöd uppskattas, men att Svenska kyrkans resurser inte ska tillåtas ta över: också kunskap och engagemang i andra trossamfund och trostraditioner måste få komma till sin rätt.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:34.

Utskottet konstaterar att antisemitismen – som inte i sak relaterar till judar utan till föreställningar om judar – har gamla rötter i det kristna Europa och att kyrkorna inklusive Svenska kyrkan ännu har ansvar för att motarbeta antisemitism. Svenska kyrkan deltar aktivt i interreligiös dialog med både judar och muslimer. Det är dock

² <https://www.svenskakyrkan.se/filer/1374643/Ett%20starkt%20judiskt%20liv%20f%c3%b6r%20framtida%20generationer.pdf>

³ [Sveriges interreligiösa råd | MUCF beviljar stöd till SIR-projekt mot rasism \(interreligiosaradet.se\)](https://www.svenskakyrkan.se/filer/1374643/Ett%20starkt%20judiskt%20liv%20f%c3%b6r%20framtida%20generationer.pdf)

⁴ <https://www.sensus.se/berattelser/tala-val-om-varandra/>

⁵ <https://www.sensus.se/berattelser/interreligiösa-moten-i-kursen-tala-val-med-varandra/>

inte Svenska kyrkans uppgift att som utomstående part sätta grupper, till exempel judar och muslimer, i dialog med varandra.

Eu 2024:6

Med hänvisning till detta föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motion 2024:34.

Uppsala den 4 oktober 2024

På ekumenikutskottets vägnar

Katarina Glas, ordförande

Magnus Evertsson, sekreterare

Beslutande: Katarina Glas, ordförande, Klas Corbelius, Ulla Löfven, Sofie Halvarsson, Edvina Palmcrantz, Peter Weiderud,, Celina Falk, Eva-Maria Munck, Ulla Birgersdotter, Gudrun Wängelin Lernskog, Jonatan Glader, Madelaine Erlandsson Starwing, Jan-Åke Isaksson, Marja Hillerström och Håkan Sunnliden.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Peder Granath, Yvonne Stålnacke, Lars G. Linder, David Berggren, Johan Linnman, Josefine Carlsén, Johan Hjertén, Per Hanö, Birgitta Axelsson Edström, Margareta Karlsson, Fredrik Wallén och Ann-Marie Strömberg (adjungerad).

Biskoparna Sören Dalevi och Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2024:7

Förverkliga religionsfrihet i ett mångreligiöst samhälle

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:51 där motionärerna vill stärka det nationella arbetet för religionsfrihet, bland annat genom folkbildning och opinionsbildning, samt främja framväxten av fler interreligiösa råd, nätverk och mötesplatser.

Utskottet ser att det idag finns flera utmaningar mellan olika grupper i samhället. Av den anledningen har Svenska kyrkan ett behov av att värna varandra i det interreligiösa sammanhanget till exempel när kriser av olika slag sker. För att religionsfrihet ska bli på riktigt behöver Svenska kyrkan arbeta för religionsdialog.

Utskottet menar vidare att religionsfrihet är en rättighet som har sitt ursprung i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Svenska kyrkan som majoritetssamfund har ett särskilt ansvar för att friheten för minoritetsreligioner upprätthålls.

Utskottet föreslår att kyrkomötet bifaller motion 2024:51.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

- bifalla motion 2024:51, punkt 1,
- bifalla motion 2024:51, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2024:51 av Peter Weiderud och Klas Corbelius, Förverkliga religionsfrihet i ett mångreligiöst samhälle

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

- stärka det nationella arbetet för religionsfrihet, bland annat genom folkbildning och opinionsbildning,
- främja framväxten av fler interreligiösa råd, nätverk och mötesplatser.

Bakgrund

Tidigare behandling av kyrkomötet

Kyrkomötet har tidigare behandlat motioner som har rört religionsdialog på olika sätt.

I motion 2019:10 ville motionären att det skulle tas fram ett studiematerial om religionsdialog, bland annat för ungdomar och vuxna i församlingarna, för att öka förståelsen för andra religioner. Ekumenikutskottet (Eu 2019:1) föreslog avslag på

motionen med motiveringen att det redan finns studiematerial som kan användas för ändamålet och kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

Kyrkomötet har tidigare bekräftat vikten av religionsdialog. Vid 2022 års kyrkomöte avslogs en motion som ville begränsa Svenska kyrkans engagemang vad gäller religionsdialog (motion 2022:24). Ekumenikutskottet som beredde frågan hade föreslagit avslag på motionen, dels med anledning av globala ekumeniska skäl från arbete genom Kyrkornas världsråd, dels för att församlingserfarenheter inom Svenska kyrkan ger vid handen att lokal religionsdialog är av vikt bland annat för att bygga tillit (Eu 2022:5).

FN:s specialrapportör för religionsfrihet

FN:s specialrapportör för religions- och trosfrihet, Nazila Ghanea, besökte Sverige 2023 och uppmanade Sverige till ökad dialog med religiösa samfund för att motverka intolerans. Nazila Ghanea lyfte särskilt fram behovet av en från myndigheter fristående dialog mellan samfunden samt behovet av att uppmuntra och stödja lokala och nationella egenorganiserade interreligiösa initiativ.

Initiativ från Svenska kyrkan och samverkan med andra organisationer

Kursen Tala väl om varandra, som genomfördes återkommande under åren 2015–2020 genom ett samarbete mellan flera stift, Svenska kyrkans nationella nivå och Sensus studieförbund, utvecklades 2021–2022 till pilotkursen Tala väl med varandra, där även studieförbunden Bilda och Ibn Rushd deltar i samarbetet.

Under 2024 kommer interreligiösa praktiker dagar att genomföras i Örebro i Sankt Mikael's kyrka på temat ”Hopp – gemensam handling i en sårbar värld”, med En värld av grannar, Sveriges interreligiösa råd, Islamic Relief och Sensus.

Betydelsen av interreligiösa råd lokalt och nationellt är återigen något som bekräftas av FN:s specialrapportör. Vid sidan av kommuner har också Svenska kyrkan spelat en viktig roll i etablerandet av lokala interreligiösa råd. Till exempel nätverket Tro & Respekt, Interreligiösa rådet i Nordost (Angered/Göteborg) och Tro möter tro (Örebro) och nationellt genom ett rejält ökat resursmässigt stöd till Sveriges interreligiösa råd (SIR). SIR initierades av förre ärkebiskopen Anders Wejryd år 2010 och samlar idag företrädare för elva olika trostraditioner. Det ökade stödet har till syfte att SIR ska kunna bygga upp ett kansli som ska stärka SIR:s arbete mot antisemitism och islamofobi med medel från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF).

I främjandet av fler och stärkta lokala interreligiösa råd kommer SIR att ha en central roll. Erfarenheten från bland annat SIR är att Svenska kyrkans stöd uppskattas stort, men att Svenska kyrkan inte får ta över. Även om resurserna ofta är begränsade finns det kunskap och engagemang i andra trossamfund och trostraditioner som behöver få komma till sin rätt.

Globalt ekumeniskt arbete

Kyrkornas världsråd (KV) har sedan 1971 haft ett kontor som särskilt arbetar med religionsdialog. De arbetar med att stärka relationer, fördjupa reflektionen och bredda engagemanget. Referensgruppen för interreligiös dialog och samarbete är en rådgivande grupp till KV:s generalsekreterare och deras mandat är bland annat att ge råd inom religionsdialog, lyfta relevanta frågor för framtiden, stödja medarbetare och hjälpa kyrkor att utveckla interreligiös kapacitet.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2024:51.

Utskottet ser att det idag finns flera utmaningar mellan olika grupper i samhället. Av den anledningen har Svenska kyrkan ett behov av att värna varandra i det interreligiösa sammanhanget till exempel när kriser av olika slag sker. Det kan till exempel vara kränkningar av religiösa byggnader eller en större olycka där det finns behov av att en interreligiös infrastruktur finns. Det interreligiösa arbetet kan också främja social sammanhållning. För att religionsfrihet ska bli på riktigt behöver vi arbeta för religionsdialog.

Utskottet menar vidare att religionsfrihet är en rättighet som har sin grund i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Det handlar om att människor ska ha frihet till religion, frihet från religion och frihet att kunna välja religion. Svenska kyrkan som majoritetssamfund har ett särskilt ansvar för att friheten för minoritetsreligioner upprätthålls.

Utskottet föreslår att kyrkomötet bifaller motion 2024:51.

Uppsala den 4 oktober 2024

På ekumenikutskottets vägnar

Katarina Glas, ordförande

Jakob Sundmark, sekreterare

Beslutande: Katarina Glas, ordförande, Klas Corbelius, Ulla Löfven, Sofie Halvarsson, Edvina Palmcrantz, Peter Weiderud, Celina Falk, Eva-Maria Munck, Jonatan Glader, Gudrun Wängelin Lernskog, Madelaine Erlandsson Starwing, Jan-Åke Isaksson, Marja Hillerström, Håkan Sunnliden och Agneta Granström

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Peder Granath, Yvonne Stålnacke, Lars G Linder, David Berggren, Ulla Birgersdotter, Johan Linnman, Josefine Carlsén, Johan Hjertén, Per Hanö, Birgitta Axelsson Edström, Margareta Karlsson, Fredrik Wallén och Ann-Marie Strömberg (adjungerad).

Biskoparna Sören Dalevi och Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för mitt avslagsyrkande.

Jan-Åke Isaksson

Särskild mening

Jag anmäler särskild mening i enlighet med Jan-Åke Isakssons reservation.

Per Hanö

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2024:8

Svenska kyrkans plats i den världsvida kyrkans offentliga rum

Sammanfattning

I betänkande 2024:8 behandlas motion 2024:62 Svenska kyrkans plats i den världsvida kyrkans offentliga rum, där motionären vill uppdra till kyrkostyrelsen att avsätta medel för tio stipendier om 100 000 kronor per år för teologistudier hos våra syskonkyrkor.

Utskottet pekar på att Svenska kyrkan under längre tid har arbetat med teologisk utbildning och redan stöder stipendier för studier i teologi. Utskottet menar vidare att det inte är kyrkomötets uppdrag att inrätta ytterligare stipendier.

Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:62.

Motionens förslag

Motion 2024:62 av Leif Nordlander, Svenska kyrkans plats i den världsvida kyrkans offentliga rum

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att avsätta medel för tio stipendier om 100 000 kronor per år för teologistudenter hos våra syskonkyrkor, och att vid tilldelningen eftersträva att lika många kvinnor som män erhåller stipendierna.

Bakgrund

Stödet till teologisk utbildning har alltid varit en viktig del av Svenska kyrkans ekumeniska åtaganden i ett globalt sammanhang. Svenska kyrkan har en lång erfarenhet av engagemang med olika teologiska samarbetspartners i det globala syd och även genom strategiska samarbetsprojekt tillsammans med ekumeniska organisationer som Lutherska världsförbundet (LVF) eller Kyrkornas världsråd (KV).

Vikten av teologisk utbildning finns framskrivet i Act Svenska kyrkans strategiska plan.¹ Dessutom har teologisk utbildning en egen strategi: Svenska kyrkans strategi

¹ <https://www.svenskakyrkan.se/filer/d6d6bcdf-b55c-4e21-8297-978979f4c62e.pdf>

för teologisk utbildning i en globalt kontext 2020–2025². Den senare relaterar till kyrkostyrelsens skrivelse Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2020–2022, att samordna och utveckla internationella mission och diakoni. Av kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi till årets kyrkomöte framgår att arbete pågår med att utveckla, genomföra och följa upp olika initiativ inom ramen för de regionala programmen och i relation till de globala ekumeniska organen (KsSkr 2004:1). Sedan 2023 finns dessutom en tjänst på kyrkokansliets internationella avdelning för att utveckla arbetet med teologisk utbildning. Uppföljningen av arbetet delas mellan internationella avdelningen och avdelningen för kyrkoliv.

Svenska kyrkans fokus på teologisk utbildning

Begreppet teologisk utbildning är mångtydigt. Det innefattar flera utbildningsinsatser på olika akademiska nivåer och ges inom ramen för bibelskolor, seminarier, högskolor, universitet eller andra akademiska centra. Utöver formella sammanhang och utmaningar relaterade till teologisk utbildning har synen på religiösa aktörers betydelse och därmed också kyrkornas betydelse för samhällsutvecklingen under det senaste decenniet förändrats markant inom sektorn för bistånd och utvecklingsarbete, inte minst i Sverige. Denna utveckling har också påverkat synen på teologisk utbildning. Religiösa aktörer spelar en avgörande roll i utvecklingen av värderingar och för att främja social sammanhållning och förtroende.

Några av de huvudsakliga åtaganden som formuleras i strategin för teologisk utbildning i en global kontext har följande strategiska mål: ett väl utvecklat teologiskt utbildningssystem ska ha en grundstruktur med bland annat behöriga lärare, tillgång till aktuell litteratur, goda ekonomiska förutsättningar samt nationella och internationella utbyten.

Fokus på kvinnors teologiska utbildning är särskilt viktigt. Ett integrerat genusperspektiv i teologisk utbildning ger verktyg för att bekämpa ojämlika maktstrukturer i kyrka och samhälle. En välutvecklad teologisk utbildning förbereder kyrkans medlemmar att interagera med sina miljöer så att de är engagerade i samhällets utmaningar.

Viktiga fokusområden inkluderar: teologisk utbildning på grundnivå, teologisk utbildning på avancerad och forskarnivå, utbyten av elever och lärare, stipendier samt bibliotek och litteraturstöd.

Exempel på teologisk utbildning

I det afrikanska sammanhanget kan två nyckelinitiativ lyftas fram som visar något av Svenska kyrkans engagemang för kontextkänslig och effektiv teologisk utbildning.

Svenska kyrkan har, genom beslut av kyrkostyrelsen, bidragit till Lutherska världsförbundet i utbyggnaden av Héléne Ralivao Fund (HRF). Denna stipendiefond, där Svenska kyrkan bidrar med 3 miljoner kronor per år, är ett initiativ för att främja jämställdhet och ledarskap inom teologisk utbildning i Afrika. Fonden, uppkallad för att hedra Héléne Ralivao, som var en framstående madagaskisk teolog och förespråkare för kvinnors rättigheter som tragiskt mördades 2020, syftar till att ta itu med systemiska ojämlikheter mellan könen i kyrkan och samhället. HRF har gett ekonomiskt stöd till teologisk utbildning på högre nivå, vilket gör det möjligt för kvinnor att axla undervisnings- och ledarroller inom sina samhällen och institutioner. HRF har delat ut 15 stipendier och programmet *Theology, Gender Justice, and Leadership Education* har

2

https://www.svenskakyrkan.se/filer/578537/EN_Strategy%20for%20theological%20education%20English%20.pdf

utbildat 59 deltagare under tre år, som har genomfört mängder av seminarier och forskningsprojekt med syfte att främja genderrättvisa i sina kyrkor och lokalsamhällen.

Det andra exemplet kommer från högre utbildning i det afrikanska teologiska sammanhanget och gäller mastersprogrammet i genus, religion/teologi och hälsa som testades 2013. Pilotprojektet Gender and Health sammanförde fyra strategiska afrikanska universitet, nämligen Stellenbosch University (SU) och University of KwaZulu-Natal (UKZN) i Sydafrika, TUMA University Makumira i Tanzania (TUMA) och Ethiopian Graduate School of Theology (EGST) i Etiopien. Var och en av de fyra partnerinstitutionerna fick i uppdrag att utveckla ett kontextspecifikt mastersprogram som utforskar skärningspunkten mellan genus, religion/teologi och hälsa för att i slutändan bidra till ny kunskap och utbildningsinsatser för att möta milleniemål 4 och 5 (barn- och mödradödlighet). Tio studenter per år valdes in i programmet vid var och en av de fyra institutionerna (UKZN och EGST: 2013–2023, TUMA: 2013–2018, SUN 2013–2019). Utöver det akademiska programmet uppmanades institutioner att utforska kontextuella partnerskap med lokala trossamfund och organisationer inom civilsamhället för att utveckla och förbättra en djupare analys av verkligheten i skärningspunkten genus, religion och hälsa och genom detta försöka skapa förändring.

Fortsatt arbete

I oktober 2024 kommer studenter från mastersprogrammet Gender, Religion and Hälsa att samlas till en forskarkonferens i Dar Es Salaam, Tanzania. Sammankomsten har tre huvudsakliga strategiska fokusområden: kollektiv kunskapsproduktion, långsiktig utvärdering och konsekvensanalys samt skapandet av en plattform för att utforska framtida samarbeten och insatser.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:62.

Utskottet pekar på att Svenska kyrkan under längre tid har arbetat med teologisk utbildning och redan stöder stipendier för studier i teologi. Utskottet menar vidare att det inte är kyrkomötets uppdrag att inrätta ytterligare stipendier.

Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 3 oktober 2024

På ekumenikutskottets vägnar

Klas Corbelius, ordförande

Jakob Sundmark, sekreterare

Beslutande: Klas Corbelius, ordförande, Ulla Löfven, Sofie Halvarsson, Edvina Palmcrantz, Peter Weiderud, Katarina Glas, Celina Falk, Ulla Birgersdotter, Åsa Felix Everbrand, Gudrun Wängelin Lernskog, Madelaine Erlandsson Starwing, Jan-Åke Isaksson, Marja Hillerström, Håkan Sunnliden och Agneta Granström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Peder Granath, Yvonne Stålnacke, Lars G Linder, David Berggren, Johan Linnman, Josefine Carlsén, Jonatan Glader, Johan Hjertén, Per Hanö, Birgitta Axelsson Edström, Margareta Karlsson och Fredrik Wallén.

Biskoparna Sören Dalevi och Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2024:9

Fördöm Israels ockupation

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2024:65 Fördöm Israels ockupation där motionärerna vill att Svenska kyrkan ska understryka Internationella domstolen i Haags fördömande av Israels ockupation, folkrättsbrott och kränkningar av mänskliga rättigheter.

Med grund i Svenska kyrkans positionspapper för rättvis och hållbar fred mellan Israel och Palestina, som väl beskriver hur denna konflikt relaterar till folkrätten och hur en önskvärd fredsprocess bör se ut, samt att det inte är brukligt att Svenska kyrkan ställer sig bakom externa organisationers uttalanden föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:65.

Motionens förslag

Motion 2024:65 av Anne Sörman m.fl., Fördöm Israels ockupation

Kyrkomötet beslutar att uttala följande:

Svenska kyrkan understryker med kraft Internationella Domstolen i Haags fördömande av Israels ockupation, folkrättsbrott och kränkningar av mänskliga rättigheter.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2024:65 i Ln 2024:7y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Tidigare hantering av kyrkomötet

Kyrkomötet har genom åren behandlat flera betänkanden om konflikten mellan Israel och Palestina.

I Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:4, Uppföljning av uppmaningarna i Kairos Palestina-dokumentet, föreslogs i ett av delförslagen till motion 2016:25 att Svenska kyrkan skulle uppmana den svenska regeringen att ta fram kriterier för

folkrättsbrott för att införa sanktioner mot Israel och stater med liknande folkrättsbrott. Utskottet föreslog att kyrkomötet skulle avslå motionen, bl.a. med hänvisning till att det då pågick ett arbete med revidering av det positionspapper som behandlar Svenska kyrkans förhållningssätt i frågor om Israel och Palestina. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

I betänkande Eu 2021:5 Folkrätten i Israel och Palestina föreslogs i en motion (2021:27) att kyrkomötet skulle granska den folkrättsliga situationen i Israel och Palestina. Ekumenikutskottet föreslog avslag på motionen, bland annat med hänvisning till att en sådan granskning, om den skulle genomföras, borde göras i samverkan med globala ekumeniska organisationer som Svenska kyrkan är en del av. Kyrkomötet avslog motionen men beslutade att med anledning av den uppdra åt kyrkostyrelsen att lyfta frågan om en granskning i internationella och ekumeniska organ. Av kyrkostyrelsens skrivelse med redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till 2022 års kyrkomöte framgår att frågan har lyfts muntligt i kontakter med Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet och att uppdraget därmed slutrapporteras (KsSkr 2022:3).

Internationella domstolen och dess rådgivande uttalande

Internationella domstolen (ICJ) är en av flera internationella domstolar och ingår i det folkrättsliga ramverket. På regeringens hemsida går att läsa: ”De [internationella domstolar] spelar en viktig roll för folkrättens efterlevnad, både för att förebygga och beivra folkrättsstridiga handlingar”¹.

I juli i år kom ett rådgivande uttalande från ICJ som sammanfattningsvis handlar om att israelisk närvaro på ockuperat område är olagligt, att Israel ska lämna ockuperat område snarast, att bosättningar ska upphöra och att bosättare ska lämna området, att staten Israel ska ersätta skador som skett på ockuperat område, att inga stater ska erkänna den olagliga närvaron av Israel på ockuperat område och att internationella organisationer, inklusive FN, inte ska erkänna den olagliga närvaron av Israel på ockuperat område.²

Enligt Svenska kyrkans positionspapper för rättvis och hållbar fred mellan Israel och Palestina³ ska ”Svenska kyrkan verkar för en rättvis och hållbar fred, som bygger på det folkrättsliga ramverket och är framförhandlad av konfliktens parter.” (Se vidare nedan.)

Svenska Diakonias International Humanitarian Law center har skrivit en sammanfattning av ICJ:s rådgivande yttrande:

<https://www.diakonia.se/ihl/news/summary-icj-advisory-opinion-19-july-2024/>.

Svenska kyrkans positionspapper

Ur Svenska kyrkans positionspapper för rättvis och hållbar fred mellan Israel och Palestina⁴:

Israels ockupation av det palestinska området bryter på flera sätt mot folkrätten och måste upphöra. Innan så har skett behöver Israel fullfölja

¹ <https://www.regeringen.se/sveriges-regering/justitiedepartementet/internationellt-rattsligt-samarbete/internationella-tribunaler-och-domstolar/>

² [The Court gives its Advisory Opinion and responds to the questions posed by the General Assembly \(icj-cij.org\)](https://www.icj-cij.org/)

³ <https://www.svenskakyrkan.se/filer/77146c8e-7bac-4185-b2fc-61d6e282df31.pdf>

⁴ <https://www.svenskakyrkan.se/filer/77146c8e-7bac-4185-b2fc-61d6e282df31.pdf>

sina skyldigheter som ockupationsmakt i enlighet med fjärde Haagkonventionen och fjärde Genèvekonventionen. Israels ockupation medför en rad brott mot folkrätten och utgör kärnan i dagens konflikt och är ett avgörande hinder för fred och utveckling. Relevanta FN-resolutioner som kräver ett slut på ockupationen måste höras. Det internationella samfundet och i synnerhet de stater som skrivit under Genèvekonventionerna har en skyldighet att verka för att ockupationen upphör. Innan så har skett måste Israel fullfölja sina skyldigheter som ockupationsmakt gentemot den ockuperade civilbefolkningen i enlighet med Genèvekonventionerna samt fjärde Haagkonventionen. Detta gäller även de av Israel annekterade områdena östra Jerusalem och Golanhöjderna. Svenska kyrkan anser vidare i enlighet med internationell folkrättsexpertis att Israel de facto fortfarande ockuperar Gazaremsan genom en fullständig kontroll av området i kraft av den blockad som fortfarande råder.

Uttalanden från ekumeniska organisationer

Kyrkornas världsråd (KV) har under många år regelbundet uttalat sig om konflikten mellan Israel och Palestina och ansvarar för det Ekumeniska följeslagarprogrammet i Israel och Palestina. KV förväntar sig att alla stater i det internationella samfundet respekterar ICJ:s uttalande och följer deras rekommendationer⁵. KV ställer sig vidare bakom uttalandet från ICJ vad gäller olagligheten i Israels ockupation av palestinskt land.⁶

Lutherska världsförbundet (LVF) har uttalat sig om konflikten i Israel och Palestina och om det krig som pågår i Gaza. Främst uttalar LVF en oro för den humanitära situationen, konflikter mellan grupper och individer, att gisslan ska släppas samt att LVF står bakom sin medlemskyrka den Evangeliska Lutherska kyrkan i Jordanien och det Heliga Landet (ELCJHL).⁷

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:65.

Utskottet grundar sitt övervägande i Svenska kyrkans positionspapper för rättvis och hållbar fred mellan Israel och Palestina. Enligt positionspapperet bryter Israel mot folkrätten genom sin ockupation av Palestina.

Israels ockupation medför en rad brott mot folkrätten och utgör kärnan i dagens konflikt och är ett avgörande hinder för fred och utveckling. Relevanta FN-resolutioner som kräver ett slut på ockupationen måste höras. Det internationella samfundet och i synnerhet de stater som skrivit under Genèvekonventionerna har en skyldighet att verka för att ockupationen upphör. Innan så har skett måste Israel fullfölja sina skyldigheter som ockupationsmakt gentemot den ockuperade civilbefolkningen i enlighet med Genèvekonventionerna samt fjärde Haagkonventionen. Detta gäller även de av Israel annekterade områdena östra Jerusalem och

⁵ [As International Court of Justice hearings commence, WCC calls on “all responsible members of the international community to respect and implement the ICJ rulings” | World Council of Churches \(oikoumene.org\)](#)

⁶ [WCC statement on the International Court of Justice ruling on the illegality of Israel’s occupation of Palestinian land | World Council of Churches \(oikoumene.org\)](#)

⁷ [Statement: Commit to ceasefire and release of hostages in Gaza | The Lutheran World Federation](#)

Golanhöjderna. Svenska kyrkan anser vidare i enlighet med internationell folkrättsexpertis att Israel de facto fortfarande ockuperar Gazaremsan genom en fullständig kontroll av området i kraft av den blockad som fortfarande råder.

Utskottet konstaterar att det inte är brukligt att Svenska kyrkan ställer sig bakom externa organisationers uttalanden.

Utskottet vill betona vikten av att fred mellan Palestina och Israel ska vila på folkrätten och att de strategiska positionerna som står i Svenska kyrkans positionspapper grundas i denna.

Svenska kyrkan verkar för en rättvis och hållbar fred, som bygger på det folkrättsliga ramverket och är framförhandlad av konfliktens parter. Endast på fredlig väg kan konflikten nå en hållbar lösning. Det innebär en fred som garanterar såväl israeler som palestinier ett liv inom säkra och erkända gränser, där de har frihet och möjlighet att forma sin egen framtid. Svenska kyrkans syn på konflikten mellan Israel och Palestina grundas i den internationella rätten. [De strategiska positionerna] är baserade på folkrätten, tidigare ställningstaganden i Svenska kyrkans beslutande organ, samt grundade i Kyrkornas världsråds och Lutherska världsförbundets ställningstaganden i frågan.

Av ovanstående föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motion 2024:65.

Uppsala den 3 oktober 2024

På ekumenikutskottets vägnar

Katarina Glas, ordförande

Jakob Sundmark, sekreterare

Beslutande: Katarina Glas, ordförande, Klas Corbelius, Ulla Löfven, Sofie Halvarsson, Edvina Palmcrantz, Peter Weiderud, Celina Falk, Eva-Maria Munck, Jonatan Glader, Gudrun Wängelin Lernskog, Madelaine Erlandsson Starwing, Jan-Åke Isaksson, Marja Hillerström, Håkan Sunnliden och Agneta Granström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Peder Granath, Yvonne Stålnacke, Lars G Linder, David Berggren, Ulla Birgersdotter, Johan Linnman, Josefine Carlsén, Johan Hjertén, Per Hanö, Birgitta Axelsson Edström, Margareta Karlsson, Fredrik Wallén och Ann-Marie Strömberg (adjungerad).

Biskoparna Sören Dalevi och Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets beslut till förmån för mitt bifallsyrkande till motion 2024:65.

Med tanke på det ytterst allvarliga läget i Mellanöstern där storkrig hotar och civilbefolkningen redan är hårt drabbad. Finns det anledning för kyrkomötet att göra undantag från regeln att inte uttala stöd för uttalanden och beslut av andra organisationer. I synnerhet som dessa uttalanden stämmer väl överens med tidigare uttalanden av Svenska kyrkan.

Marja Hillerström

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2024:7y

Uttalanden av kyrkomötet

Läronämndens yttrande över motion 2024:65

Läronämnden konstaterar att om kyrkomötet ska ställa sig bakom en annan organisations uttalande så behöver uttalandet, dess bakgrund och möjliga tolkningar analyseras. Även de teologiska implikationerna behöver klarläggas och föreläggas läronämnden.

Uppsala den 30 augusti 2024

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Jenny Ehnberg, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Marika Markovits, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg*, Marta Axner Ims, Teresa Callewaert, Håkan Möller, Ninna Edgardh, Jesper Svartvik, Mikael Winnige och Johannes Zeiler.

* Biskop Andreas Holmberg har deltagit i läronämndens överläggningar men var inte närvarande vid beslutstillfället.

Särskilt yttrande

I alla tider har det heliga landet varit betydelsefullt för kristna som, med Psaltarens ord, har bett om fred och välgång för Jerusalem (se t.ex. Ps 122:6: hebr. *shelom Jerushalajim*). Med sorg ser vi på de många politiska konflikterna i Mellanöstern. Den israelisk-palestinska konflikten är en av dessa, men den kan inte isoleras från andra länders intressen i området. Svenska kyrkan har många gånger gett uttryck för sin uppfattning att en tvåstatslösning med säkra och erkända gränser är det som bäst skulle ge israeler och palestinier möjlighet att leva i fred med varandra och andra. Att fokusera på endast en aspekt – ockupationen av Västbanken – av de många pågående och komplexa politiska konflikterna i området och att dessutom göra det under det krig som inleddes den 7 oktober 2023 när den terrorstämplade rörelsen Hamas genomförde den mest omfattande pogromen sedan andra världskrigets slut är emellertid högst problematiskt eftersom det kommer att uppfattas som en ensidig kritik. Kyrkohistorien rymmer många exempel på att dubbla måttstockar har använts när judenhet och judendom beskrivs och bedöms. Kristna behöver därför ständigt självkritiskt granska den egna förkunnelsen och liturgin samt även uttalanden som kan uppfattas som förakt för det judiska folket. (För denna ståndpunkt, se t.ex. Biskopsmötets protokoll den 10 maj 1995 samt *Guds vägar – Judendom och kristendom*.)

Lund den 31 augusti 2024

Jesper Svartvik

Kyrkomötet
Ekumenikuskottets betänkande 2024:10

Främja interreligiöst samarbete och kontakter

Sammanfattning

I betänkande 2024:10 behandlas motion 2024:66, Främja interreligiöst samarbete och kontakter, där motionärerna föreslår att kyrkostyrelsen ska ta fram ett inspirationsmaterial till församlingar och stift med goda exempel på interreligiöst arbete och religionsdialog.

Utskottet anser att religionsdialog är viktigt för Svenska kyrkan och att förutsättningarna för det ser olika ut i stift och församlingar runt om i landet. Utskottet menar därför att det kan vara svårt att ta fram ett material som passar alla och föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Med anledning av motion 2024:66 vill utskottet uppmana kyrkostyrelsen att tydliggöra och synliggöra de material och goda exempel som finns runt om i landet för att på så sätt främja det lokala interreligiösa arbetet.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

- avslå motion 2024:66.
- med anledning av motion 2024:66 uppmana kyrkostyrelsen att tydliggöra och synliggöra de goda exempel och material som finns för att främja det lokala interreligiösa arbetet.

Motionens förslag

Motion 2024:66 av Eva-Maria Munck m.fl., Främja interreligiöst samarbete och kontakter

Kyrkomötet beslutar att ta fram ett inspirationsmaterial till församlingar och stift med goda exempel på interreligiöst arbete och religionsdialog.

Bakgrund

Behandling vid tidigare kyrkomöten

Frågor om religionsdialog har behandlats av flera kyrkomöten, (motion 1998:510, Eu 1998:502, motionerna 2000:57 och 2000:76, Kl 2000:11, motionerna 2011:53 och 2011:75, Kl 2011:7 och motion 2019:10, Eu 2019:1). Dessa motioner har framför allt efterfrågat kunskapshöjande insatser. Flertalet av motionerna avslogs av kyrkomötet på grund av vid tidpunkterna pågående projekt eller då material redan bedömdes finnas

tillgängliga. Motion 2000:57, där motionären föreslog att det på Svenska kyrkans nationella nivå skulle tillsättas en resurs för religionsmöten mellan Svenska kyrkan och islam, föranledde resurstilldelning.

I motion 2019:10 ville motionären att det skulle tas fram ett studiematerial om religionsdialog, bland annat för ungdomar och vuxna i församlingarna, för att öka förståelsen för andra religioner. Utskottet föreslog avslag på motionen med motiveringen att det redan finns studiematerial som kan användas för ändamålet (Eu 2019:1). Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Ekonomiutskottet behandlade i sitt betänkande om verksamhet och ekonomi, E 2020:1, motion 2020:16, som föreslog ett förtydligande av syftet med Svenska kyrkans delaktighet i interreligiös dialog, och effektivisering av dialogen. Utskottet menade att det fortsatt är viktigt att på alla nivåer i Svenska kyrkan delta i religionsdialog och föreslog därför att motionen skulle avslås. Det blev också kyrkomötets beslut.

Ekumenikutskottets betänkande Eu 2021:4 behandlade motionen 2021:23 som efterlyste en handledning för religionsdialog där Svenska kyrkans kristna identitet bevaras. Utskottet hänvisade till ett flertal dokument om välförankrad dialog och föreslog avslag på motionen, vilket också blev kyrkomötets beslut.

Vikten av religionsdialog

Svenska kyrkan prioriterar fortsatt den interreligiösa dialogen och interreligiösa sammanhang. Under 2024 har bland annat extra stöd till Sveriges interreligiösa råd (SIR) beviljats, ärkebiskopen har valt att gå in i styrelsen och personal har sekunderats. Sveriges interreligiösa råds arbete har även förstärkts genom ett bidrag från Myndigheten för Ungdoms- och Civilsamhällesfrågor (MUCF) vilket möjliggör en särskild satsning för att ta fram material och underlag till religiösa ledare och trossamfund kring rasism, antisemitism och islamofobi under 2024–2025.

Lokala interreligiösa råd har startats runt om i landet, antingen på initiativ av kommunen eller genom att trossamfund själva tagit initiativ till ökat samarbete och dialog, därför ser råden också olika ut. FN:s specialrapportör för religions- och trosfrihet, Nazila Ghanea, besökte Sverige 2023 och uppmanade Sverige till ökad dialog med religiösa samfund för att motverka intolerans. Nazila Ghanea lyfte särskilt fram behovet av en från myndigheter fristående dialog mellan samfunden samt behovet av att uppmuntra och stödja lokala och nationella egenorganiserade interreligiösa initiativ.¹

Svenska kyrkan vill bidra till fristående dialoger på jämlika villkor och bidrar genom att delta, stötta och ta initiativ till samarbeten både genom lokala interreligiösa råd och till lokala interreligiösa initiativ som exempelvis det interreligiösa ungdomsarbetet i Tillsammans för Sverige på Fryshuset i Stockholm och Tro möter Tro i Örebro.

Tillgängligt material och utbildningar

Svenska kyrkan har arbetat fram riktlinjer och material samt genomfört satsningar för att utveckla interreligiöst arbete och dialog.

Biskopsbrevet *De kyrkliga handlingarna i en mångreligiös kontext* (2019) ger riktlinjer för hur vi inom Svenska kyrkan ska förhålla oss i interreligiösa sammanhang som församling och kyrka. I biskopsbrevet understryks vikten av en god relation till andra trossamfund.

¹ [A/HRC/55/47/Add.2: Visit to Sweden - Report of the Special Rapporteur on freedom of religion or belief, Nazila Ghanea | OHCHR](#)

För att ta tillvara kunskap, initiativ och stärka den interreligiösa praktiken initierade dåvarande ärkebiskop Anjte Jackelén 2018 programmet Interreligiös praktik för fred – En värld av grannar.

Programmet En värld av grannar samlade under fyra år (2018–2022) in berättelser, erfarenheter och kunskap om hur vi kan arbeta över religionsgränser med och för människor på flykt. Kunskapen inom programmet har tagits vidare i det europeiska nätverket A World of Neighbours, som Svenska kyrkan stödjer. I den Svenska kontexten har ett interreligiöst praktikernätverk bildats där En värld av grannars fortsatta verksamhet kan följas under Sveriges interreligiösa råds verksamhet. Det interreligiösa praktikernätverket ordnar två gånger per år inspirationsdagar där många av de frågor som motionen lyfter diskuteras och praktiker från olika samfund kan utbyta metoder, erfarenheter och goda exempel. En informationssida med metoder och material finns på Svenska kyrkans webbsida. Svenska kyrkan har också tillsammans med Sensus studieförbund bidragit till att utveckla kursen Tala väl med varandra, som församlingsanställda har möjlighet att delta i.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:66,
Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2024:66 att uppmana kyrkostyrelsen att tydliggöra och synliggöra de goda exempel och material som finns för att främja det lokala interreligiösa arbetet.

Utskottet anser att religionsdialog är viktigt för Svenska kyrkan, men att förutsättningarna för det ser olika ut i stift och församlingar runt om i landet. I Svenska kyrkans roll som majoritetssamfund är det viktigt att ta ett ansvar för dessa frågor.

Utskottet konstaterar att det av olika anledningar kan vara utmanande för en församling att veta hur de ska påbörja ett samtal med andra troende. Utskottet menar att eftersom behovet och den lokala situationen ser olika ut i församlingarna kan ett gemensamt material som ska passa alla vara svårt att skapa och föreslår därför avslag på motionen.

Utskottet vill lyfta fram Sensus som en viktig resurs för stiftet och församlingarna i dessa frågor och som exempel kan Sensus multireligiösa almanackan nämnas.

Med anledning av motion 2024:66 vill utskottet uppmana kyrkostyrelsen att tydliggöra och synliggöra de material och goda exempel som finns runt om i landet för att på så sätt främja det lokala interreligiösa arbetet.

Uppsala den 4 oktober 2024

På ekumenikutskottets vägnar

Klas Corbelius, ordförande

Jakob Sundmark, sekreterare

Beslutande: Klas Corbelius, ordförande, Ulla Löfven, Sofie Halvarsson, Edvina Palmcrantz, Peter Weiderud, Katarina Glas, Celina Falk, Eva-Maria Munck, Jonatan Glader, Gudrun Wängelin Lernskog, Madelaine Erlandsson Starwing, Jan-Åke Isaksson, Marja Hillerström, Håkan Sunnliden och Ulla Birgersdotter.

Eu 2024:10

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Peder Granath, Yvonne Stålnacke, Lars G Linder, David Berggren, Johan Linnman, Josefine Carlsén, Per Hanö, Birgitta Axelsson Edström, Margareta Karlsson, Fredrik Wallén och Ann-Marie Strömberg (adjungerad).

Biskop Sören Dalevi och Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2024:11

Svenska kyrkans fredsfrämjande arbete

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:68, Svenska kyrkans fredsfrämjande arbete, i vilken föreslås att kyrkomötet ska uppmana kyrkostyrelsen och kristenheten att öka ansträngningarna för opinionsbildning och diplomati för att nå hållbar och rättvis fred samt att uppdra åt kyrkostyrelsen att verka för att Sveriges roll som alliansfri, fredsfrämjande och medlande nation förnyas. Utskottet tar avstånd från den verklighetsbeskrivning som framkommer och föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:68.

Motionens förslag

Motion 2024:68 av Axel W Karlsson, Svenska kyrkans fredsfrämjande arbete

Kyrkomötet beslutar att

- uppmana kyrkostyrelsen och hela kristenheten att öka ansträngningarna för att främja opinionsbildning och diplomati för en hållbar och rättvis fred,
- uppdra åt kyrkostyrelsen att verka för att förnya Sveriges tidigare roll som alliansfri fredsfrämjande nation, villig att fungera medlande i konflikter i världen.

Bakgrund

Fredsteologi i vår tid

Vid ärkebiskopens seminarium på temat Hur kan vi arbeta för hållbar fred i en värld som rustar för krig? under Almedalsveckan 2024 framhöll ärkebiskop Martin Modéus bland annat vikten av att verka för och tala om fred i tider av krig och upprustning, att fredsarbete behöver bedrivas med tematisk bredd om fred ska bli hållbar och rättvis och att fred måste vinnas före, under och efter konflikter. Ärkebiskopen har också understrukit att krig alltid är ett misslyckande, alltid synd och att det som sägs och tänks om fred måste hållas också i tider av krig, inte bara under lugna tider.

Mot bakgrund av inspel från bland annat Svenska kyrkan beslutade Lutherska världsförbundets generalförsamling i Krakow 2023 om en studieprocess om fred och försoning i konfliktsammanhang och krigstider. LVF har dels utsett nio medlemmar till studiegruppen vid rådsmötet 2024, dels inbjudit till en bredare konsultation i

december 2024. Svenska kyrkan kommer att vara representerad såväl i studiegruppen som vid konsultationen.

I dokumentet *An Ecumenical Call to Just Peace* (2011)¹ lyfter Kyrkornas världsråd den nära relationen mellan rättvisa och fred (§ 1) och beskriver processen mot rättvis fred så att den bland annat befriar från rädsla och åstadkommer förutsättningar för rättvisa relationer (§ 11). Rättvis fred förutsätter att konflikter transformeras så att motstridiga intressen vänds mot det gemensamma goda, vilket förutsätter ett regelbaserat ramverk; i extremfall kan legitimt bruk av våld vara förenligt med vägen till rättvis fred, även om därigenom ytterligare hinder reses på denna väg (§ 21–22).

Ryssland och geopolitik

Rysslands utveckling efter Sovjetunionens sammanbrott, via demokratiska ansatser under 1990-talet till totalitär putinism där tsaristisk och sovjetisk repression åter blivit förhärskande, tecknas av professor Kristian Gerner i *Sovjetunionens skendöd. En historia om det moderna Ryssland* (Lund: Historiska media, 2021). Av boken framgår också hur *sanning* i rysk bildkonst och därav påverkat tänkande inte står i relation till empirisk verklighet utan är det som överensstämmer med vad makten önskar kommunicera.² I förlängningen av sådan sanningsuppfattning ryms också en kommentar som Vladimir Putins till Ukrainas offensiv i Kurskregionen sensommaren 2024: ”Vad för slags förhandlingar kan man prata om med människor som utan urskillning attackerar fredliga människor?”³

Om rysk utrikespolitik och dess imperialistiska tanke på *intressesfärer* skriver Gerner att mindre staters säkerhet åtminstone sedan Molotov-Ribbentropp-pakten 1938 varit ointressant för Ryssland, som särskilt under Stalin och Putin eftersträvat att utvidga det ryska väldet. Detta har hos de underkuvade områdena fött en kamp för att komma ur Moskvas påtvingade inflytande.⁴

Tidigare kyrkomötesbehandling

I sitt betänkande 2023:13, avgivet med anledning av motion 2023:101, redovisade ekumenikutskottet att kyrkomötet såväl 2016 som 2022 avstått från att ta ställning till huruvida Sverige borde kvarstå som neutralt eller söka inträde i Nato. Med förfäran över hur motionen återgav den ryska regimens verklighetsbild tog utskottet enhälligt avstånd från motionen. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

Kyrkomötet tog i betänkande Eu 2022:8 emot en redovisning av insatser för fred som Svenska kyrkan redan gjorde. Till dessa lades att kyrkostyrelsen skulle uppmana Kyrkornas världsråd att återuppta dialog med icke-nukleära medlemmar av Nato och att Svenska kyrkan skulle ta aktiv del i dialogen. Utskottet föreslog bifall på motionen, vilket också blev kyrkomötets beslut.

¹ http://www.overcomingviolence.org/fileadmin/dov/files/iepc/resources/ECJustPeace_English.pdf

² Gerner, 165f.

³ www.aftonbladet.se, publicerat 2024-08-12.

⁴ Kristian Gerner, *recension av Vibe Termansen, I skuggen av Rusland*, i *Nordisk Østforum* 37 (2023), 252–254.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:68.

Utskottet vill inledningsvis framhäva betydelsen av arbete för rättvis fred, i Ukraina och andra konflikthärdar. Just därför tar utskottet avstånd från motionen, vars verklighetsbeskrivning anknyter till vad den ryska regimen kommunicerar. Motionen driver också en svensk alliansfrihet som inte längre är aktuell. Utskottet vänder sig också mot att motionen använder Svenska kyrkans demokratiska organisation för att torgföra partipolitiska ställningstaganden.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motion 2024:68.

Uppsala den 4 oktober 2024

På ekumenikutskottets vägnar

Klas Corbelius, ordförande

Magnus Evertsson, sekreterare

Beslutande: Klas Corbelius, ordförande, Ulla Löfven, Sofie Halvarsson, Edvina Palmcrantz, Peter Weiderud, Katarina Glas, Celina Falk, Eva-Maria Munck, Ulla Birgersdotter, Gudrun Wängelin Lernskog, Jonatan Glader, Madelaine Erlandsson Starwing, Jan-Åke Isaksson, Marja Hillerström och Håkan Sunnliden.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Peder Granath, Yvonne Stålnacke, Lars G. Linder, David Berggren, Johan Linnman, Josefine Carlsén, Johan Hjertén, Per Hanö, Birgitta Axelsson Edström, Margareta Karlsson, Fredrik Wallén och Ann-Marie Strömberg (adjungerad).

Biskoparna Sören Dalevi och Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.